کێ شار دادەمەزرێنێت؟ فریشتە، یان ئیبلیس؟.. کاروان کاکەسوور

لێکۆڵینەوە

ماوەیەکە لێرە و لەوێ دەبیستیت، یان دەخوێنیتەوە، کە عەرەبە ئاوارەکان مەترسیی گەورەیان لەسەر شارەکانی کوردستاندا پەیدا کردووە، بگرە کار بەوە گەیشتووە بۆ دەرکردنیان کەمپین بە ڕێ بخرێت. ئەمە نەک هەر قسەی خەڵکی ئاساییە، بەڵکو بۆچوونی بەشێکی زۆری ڕۆشنبیرانیشمانە، کە پێیان وایە بوونی عەرەب لە شارەکانی کوردستاندا مانای دەرکەوتنی کۆمەڵێک دیاردەی نێگەتیڤە. ئەوەی من وەک نووسەری ئەدەبی گێڕانەوە مەبەستمە بە پلەی یەکەم لە سەری بوەستم و قسەی لێوە بکەم تێڕوانینی ئەو ڕۆشنبیرەیە بۆ چەمکی شار، بەوەی پێی وایە شار بە نیازی چاک و بە کەرەستەی پاک دادەمەزرێت، لە کاتێکدا مێژووی دروستبوونی هەموو شارەکان، بگرە هیی تێکڕای ئاوەدانییەکان پێمان دەڵێن ئەوە تەنیا نیازی خراپ و کەرەستەی پیسە توانایان هەیە شار دروست بکەن و سیمای شارستانیی پێ بدەن. هەروەها مەبەستی من لە چەمکی شار تەنیا لایە فیزیکییەکەی نییە، بەڵکو بە پلەی یەکەم لایە مێتافیزیکییەکەیم بە لاوە گرنگە. بە مانایەکی دی شار وەک چۆن بریتییە لە ڕووبەر و قەبارە، بە هەمان شێوە هەموو ئەو ئاڕاستە نەبینراوانەیش دەگرێتەوە، کە لەناو ئەو ڕووبەر و قەبارەیەدا دەجووڵێن، بەڵام ناکرێت باز بەسەر ئەو پرسیارەدا هەڵبدەم: بۆچی کەلتووری ئێمە ناتوانێت وەک مرۆڤی ئاسایی لە عەرەب بڕوانێت؟ بۆچی یان بە پیرۆزی دەزانێت و یان بە نەفرەتی دەکات؟ ڕاستییەکەیشی لێرەدا دوو ئایدیۆلۆجیای جیاواز خۆیان دەردەخەن، کە مێژووی دوورودرێژیان هەیە، یەکەمیان، ئایدیۆلۆجیای دینی و دووەمیان ئایدیۆلۆجیای ناسیۆنالیستی هەڵیدەسووڕێنێت، ئەوە ئەگەر بتوانین ناوی ناسیۆنالیستیی لێ بنێین. هەردووکیشیان لە بنەڕەتەوە ئایدیۆلۆجیای ڕەیسزمن، لەگەڵ پارێزی زۆرم بۆ تێرمی (ڕەیسیزم)، کە هەست دەکەم هێشتا ئەم ئەقڵە نەگەیشتووەتە ئەو ئاستەی (ڕەیسیزم)ی بە مانا فراوانەکەی لێ بکۆڵێتەوە. بە هەرحاڵ ئێمە لێرەدا لە بەردەم دوو تێڕوانینداین، یەکەمیان عەرەب دەخاتە سەرووی هەموو نەتەوەکانی دیکەوە، کە خەلیفەیش هەر دەبێت عەرەب بێت و لەوەیش وردتر قوڕەیشی بێت، بگرە زۆر جار مەبەستی لە (ئۆمەتی ئیسلام) تەنیا عەرەبە، لە کاتێکدا

دووەمیان پێی وایە عەرەب نەتەوەیەکی نزمە.

لە نەوەدویەکەوە بۆ ئەمساڵ بە هۆی شکستی پارتی و یەکیەتی لە هەموو بوارەکاندا هەستی ناسیۆنالیزمی کاڵ بووەتەوە و هەستی دینی بەهێز بووە، بەڵام لەگەڵ ڕووداوەکانی ئەم یەک دوو ساڵەی دوایدا، ڕاستتر لەگەڵ تێکشکانی ئیخوان موسلمین و دەرکەوتنی جموجۆڵی داعشدا (هەستی ناسیۆنالیستی!) لە کوردستاندا بووژاوەتەوە، یان ڕاستتر لە خەو هەستاوەتەوە و لەژێر چەپۆکی ئەو هەستە دینییەدا هاتووەتە دەرێ. کەواتە هەردوو هەستەکە پێوەندیان بە ڕووداوی ڕۆژانەوە هەیە، بۆیە لاواز و ڕووکەشن و لەگەڵ گۆڕانی دۆخی ڕووداوەکاندا پاشەکشە دەکەن. لەپشت هەردووکیاندا کۆمەڵێک ڕۆشنبیری میللی هەن و بە زمانی ڕۆژانە، بەو زمانەی نزمترین ئاستی فیکریی هەیە، ئەو جووتە هەستە جۆش پێ دەدەن.

ئایینەکان بە گشتی شاریان وەک شوێنی نێگەتیڤ سەیر کردووە. لە (کتێبی هەبکووک 2:12)ی بایبڵدا نووسراوە: (وای بۆ ئەو کەسەی شار بە خوێن دادەمەزرێنێت و گوند بە گوناهـ!). لە ئیسلامدا هەموو ئەو ڕەگەزانەی شار پێک دەهێنن، حەرام کراون وەک وێنە، نێخشونیگار، پەیکەر، خانووی بەرز و زۆری دی. هەر ئایینەکانیش کۆمەڵێک یاسایان داناوە، تاکو خەڵک لەو شوێنە گڵاوەدا ئازاد نەبێت ئارەزووەکانی تێر بکات. واتە لە دیدی ئایینەکاندا شار دیفاکتۆ (امر واقع)یەکە و ناکرێت دانەمەزرێت، بەڵام کاتێ دامەزرا، ئەوا پێویستە دانیشتووانی پێڕەوی پرینسیپەکانی خواوەند بکەن، دەنا ڕووبەڕووی سزای قورس دەبنەوە. لە بەهەشتدا شار نییە و سزا بۆ هەموو شێوەکانییەوە هەڵدەگیرێت، بەو مانایەی ئیبلیس هیچ کاریگەرییەکی بەسەر مرۆڤەوە نامێنێت. ژنی مێردار (محصنة) کاتێ زینا دەکات، بەردباران دەکرێت، یان پیاوێک هاوسەری هەیە (محصن) و پەنا بۆ ئەو کارە دەبات، سەد جەڵدەی بە ئاشکرا لێ دەدرێت، لەبەر ئەوەیە ئەوانە لەو یاسایە لایان داوە، ئەو یاسایەی لە بنەڕەتەوە بۆ ئەوە دانراوە مرۆڤ لە ئاوەدانی بپارێزێت و نەهێڵێت ئازادانە بەر ئەوەی دی بکەوێت، بەڵام ئاخۆ مرۆڤ بەرگەی تەفرە(Temptation)ەکانی شار دەگرێت؟ بە مانایەکی دی ئایا مرۆڤ تا کەی دەتوانێت لە بەرانبەر هێزی شاردا بوەستێت، کە وەک گوترا هێزی شەیتانە، نەوەک فریشتە؟ ئینجیل ددان بەوەدا دەنێت، کە پەیامبەرانی سەردەمی زوو هەڵەی گەورەیان کردووە. مێژوونووسانی ئیسلام بە وردی ڕووداوی شەڕە خوێناوییەکانی خەلیفەی یەکەمی ڕاشیدی (ئەبوبەکر سدیق) لەگەڵ ئەو موسڵمانانەی زەکاتیان نەدا، جەنگی

جەمەلی نێوان (عائیشە)ی دایکی موسڵمانان و (عەلیی کوڕی ئەبوتالیب)، تیرۆرکردنی خەلیفەی سێیەم بە دەستی موسڵمانان، شەڕی سەفەینی نێوان (عەلی) و (مەعاویەی کوڕی ئەبوسوفیان) و زۆری دیکەیان بۆ تۆمار کردووین. لە هەموو ئەمانەدا موسڵمان موسڵمانی کوشتووە، بگرە تەرمی یەکتریان شێواندووە، لەگەڵ ئەوەیشدا لە زمانی پەیامبەرەوە بیستوویانە: (إذا التقى المسلمان بسيفيهما فالقاتل والمقتول في النار). واتە ئەگەر دوو موسڵمان بە شمشێر ڕووبەڕووی یەک بوونەوە، ئەوا چ بکوژ و چ کوژراو بۆ دۆزەخە. ئەمە لە کاتێکدایە، کە شارەکان لەوپەڕی سادەییدان. ئێدی کاتێ شار پڕی پارچەکانی تەکنەلۆجیا دەبێت؟ کاتێ باس لەو شارە دەکەین، کە لەگەڵ شۆڕشی پیشەسازیدا چاوی هەڵهێناوە و گەشەی کردووە، ئەوا هێندە دیکە هەست بە ئامادەیی شەیتان و نەبوونی فریشتە دەکەین. ئەو شارانە خاوەنی دوو شەڕی گەورەی جیهانی و سەدانی لێکاڵین. (ئیتالیۆ کالڤینۆ) لە ڕۆمانی (شارە نەبینراوەکان)دا هەر دەڵێی ویستوویەتی بڵێ شار و شەیتان یەک مانایان هەیە. دیار نییە، بەڵام سەرچاوەی هەموو جوولەیەکی بەد و شەڕانگێزێ. هەر بۆیە شار شوێنی مرۆڤی گرتووەتەوە. نۆ بەشی بۆ داناوە، کە هەر بەشەی لەژێر ناونیشانێکدا کۆ کردووەتەوە. هیچ یەکێ لەو ناونیشانانە ئاماژەی ڕاستەوخۆ بە مرۆڤ نادەن وەک (شار و یادەوەری)، (شار و ئارەزوو)، (شار و نیشانە)، (شار و ناو) و شتی لەم بابەتە.

ئەوەی لێرەدا گرنگە بگوترێت ئەوەیە هەمیشە زۆرینە دەیەوێت لە ڕێی پیرۆزییەوە بەرەنگاری مەیلی شەیتان ببێتەوە، بۆ ئەوەی ڕێ لە هەوڵی سەرکێشەکانی بگرێت و دڵنیایی و ئاسایش بۆ دەست بهێنێت. هەر لێرەدا ئەوەیش دەڵێم چۆن وردە وردە ئەو زۆرینەیە خۆی لەگەڵ مەیلی شەیتاندا ڕادەهێنێت و دەیەوێت بەرگی پیرۆزیی لە بەر بکات. بەم شێوەیە هەردوو ڕەگەزی مێژوو و دەستەڵاتی مێژوو خۆیان دەسەپێنن، بەوەی هەتا ئەو مەیلە ئیبلیسییە زیاتر کاتی بە سەردا تێبپەڕێت و پتر بمێنێتەوە، کەمتر دەبێزرێت، بگرە دەبێتە بەشێک لە پیرۆزی، بەوەی زۆرینە پەسەندی دەکەن. دەکرێت لێرەدا نموونە بهێنینەوە. تاوەکو سییەکان و چلەکانی سەدەی بیستەمیش لە شارێکی وەک هەولێردا فرۆشتنی نان بە خەوشێکی گەورەی کۆمەڵایەتی زانراوە، بۆیە خەڵک لە مووسڵەوە هاتوون و لەوێ نانەواخانەیان دامەزراندووە. ئەمە لانی کەم دوو شتمان پێ دەڵێت، یەکەم، هەولێر لە ڕووی مێژووییەوە لە مووسڵ دواکەوتووتر بووە. بە مانایەکی دی لەو سەردەمەدا پیشەی نانەوایی لە هەولێر نوێ بووە و هێشتا نەیتوانیوە دەنگی زۆرینە بە دەست بهێنێت، بەڵام بە تێپەڕبوونی

کات پەسەند کراوە و چووەتە ناو بازنەی پیرۆزییەوە. ئەمڕۆ کەمینەیەکیش نییە فرەشتنی نانی لا خۆش بێت. دووەم، ئەو ڕەگەزە نوێیانەی لە ڕووبەرێکەوە دێنە ناو ڕووبەرێکی دیکەوە، توانای گۆڕانکارییان هەیە، بەوەی ئەوانە لە لایەک لە گرووپە گەورەکانی خۆیان دادەبڕێن و ترسی سزایان نامێنێت، بەمەیش شێوازی بیرکردنەوە و هەڵسوکەوتیان دەگۆڕێت، مادام لەژێر ئەو کۆنتڕۆڵە کۆمەڵایەتییە دێنە دەرە و شەرمیان لێ هەڵدەگیرێت. لە لایەکی دی لەو ڕووبەرە نوێیەدا کاتە هەست بە تەنیایی دەکەن، پتر بە ناوەوەی خۆیاندا ڕوو دەچن، کە ئەوە سەرچاوەی هەموو داهێنانێکە. سەیر نییە ئەگەر زۆربەی داهێنەرە گەورەکان چ لە بواری فیزیکی و چ لە بواری مۆڕاڵیدا، کەسانی ئاوارە بن. بە نموونە زۆربەی دامەزرێنەرانی سینەمای ئەمریکی و میسری لە کۆتاییی سەدەی نۆزدەم و سەرەتای سەدەی بیستەم خەڵکی خۆیان نین. هەندێکیان لە شوێنی واوە چوون، کە تاکو ئەمڕۆیش سینەمای نەناسیوە. زۆربەی فەیلەسووف و نووسەرە گەورەکان بەرهەمی خۆیان لە دەرەوە نووسیوە. بەشێکی بەرچاوی هونەرمەندان لە مەنفادا شانۆ و موزیکی نوێیان داهێناوە و گۆڕانکاریی سەیریان کردووە. لەناو ئەو نەوە نوێیانەی پەناهەندەی کورد لە ڕۆژئاودا کۆمەڵێک داهێنەر لە بواری موزیک، شانۆ، سینەما، وەرزش و هیی دیکەدا دەرکەوتوون. ئەمڕۆ ترسی دانیشتووانی باشووری کوردستان لە هاتنی عەرەب پەیوەندیی توندوتۆڵی بەم خاڵە جەوهەرییەوە هەیە. بەڵێ، ئەوان ترسی گەورەیان لەوەیە بە هۆی هاتنی ڕەگەزی جیاوازەوە گۆڕانکاری لە سیستەمی ژیانیاندا ڕوو بدات و ئەو پیرۆزییەی چەند ساڵە کەڵەکەیان کردووە درزی تێ بکەوێت. دیارە بەشێکی زۆری ڕۆشنبیر و کەسانی سیاسی بە مەبەستی خۆیان قەبارەی شتەکەیان گەورەتر کردووە و وایان دەرخستووە خەڵک تا ئەو ڕادەیە لەوانە نارازین، بەڵام ئەمە پەیوەندیی بەم باسەوە نییە. تاکو ناوەڕاستی حەفتاکانیش پیاوانی ئایینی لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست بە پشتبەستن بە قورئان و حەدیس بوونی ئامێری تەلەڤزیۆنیان لە ماڵەدا بە حەرام دەزانی، بەڵام ئەمڕۆ حزبە ئیسلامییەکان خاوەنی کەناڵی ئاسمانیی خۆیانن، بگرە هەندێک وا دەزانن ئەو کەناڵانە بەرەکەت دەخەنە ماڵیانەوە. وەک دەرکەوتووە هیچ ئامرێکی دی وەک تەلەڤزیۆن ناتوانێت لە ڕەمەزاندا یارمەتیی موسڵمان بدات لەوەی بەرگەی برسییەتی، تینوویەتی و ماندووبوون بگرێت. ئەوەی گۆڕاوە ئەو تێکستە دینییانە نین، کە پشتیان پێ بەستراوە، بەڵکو گۆڕانی سیمای ئەو ئامێرەیە، کە بە هۆی کۆنبوون و مانەوەی وردە وردە شێوەی ئیبلیسی پێوە نەماوە و ڕەنگی فریشتەی گرتووە. لە ئیسلامدا خانووبەرە بە نەگەتیف سەیر کراوە، بە تایبەتی خانووبەرەی بەرز،

وەک لە حەدیسی (يؤجر المسلم في كل شيء إلا في شيء يضعه في التراب)دا دەبینین، کە لە (سەحیحی بوخاری)دا پارێزراوە و ماناکەی ئەوەیە موسڵمان ماڵی خۆی بۆ هەر شتێک ببەخشێت پاداشتی دەدرێتەوە، جگە لەوەی بۆ خۆڵی خەرج دەکات. واتە هەر پارەیەک بۆ خانووبەرە بدرێت، وەک ئەوە وایە بۆ خۆڵ درابێت و هیچ خێرێکی نییە. زۆر نموونەی دیکە هەن بۆ ڕوونی ئەوە پێشان دەدەن پەیامبەری ئیسلام و هەندێک لە هاوەڵە نزیکەکانی دوژمنی خانووبەرە بوون، کەچی ئەمڕۆ شێخە ناسراوەکان لە ئاپارتمانە زۆر بەرزەکاندا دەژین و لەوە فەتوا دەردەکەن.

ئەو شەڕانەی نێوان موسڵمانان لە سەرەتای سەدەی یەکەمدا نەک هەر بوونە هۆی ئاکتیڤبوونی شار، بەڵکو شاری دیکەیش دامەزران و ڕۆڵی گەورەیان لە بوارە جیاوازەکانی ژیاندا بینی، بۆ نموونە خەلیفەی چوارەم بە مەبەستی قایمکردنی دەستەڵاتەکەی کووفەی کردە پایتەختی خیلافەی ئیسلامی و (مەعاویەی کوڕی ئەبو سوفیان) لە شام، دروستتر لە دیمەشقی کۆنەپایتەختی بایزەنتیدا ئێمپایەرێکی گەورەی دامەزراند. ئەمانە نموونەن بۆ ئەوەی شار هەر لە بنەڕەتەوە بە مەبەستی شەڕ دادەمەزرێت، نەوەک بۆ ئاشتی و تەبایی. ڕاستییەکەیشی شار هەر بە خوێن و گوناهـ دەست پێ دەکات، بۆیە (پێتەر فارب) لە کتێبی (نەوەکانی ئادەم)دا دەڵێت: (شاری مردووەکان پێش شاری زیندووەکان دامەزراوە). هەر شارێک دەگریت، بە چاوپۆشین لە قەبارە و شوێنکەوتەی جیۆگرافیی سەرەتا وەک سەنگەرێک هاتووەتە کایەوە و دواتر ژیانی کۆمەڵایەتیی بە خۆیەوە گرتووە. دەکرێت بگوترێت مێژووی ئاوەدانییەکان بە تراژیدیا دەستی پێ کردووە. بە دەگمەن ناوی گوندێک، یان گەڕەکێک دەبینیت مانایەکی خۆش و گەشبینانەی هەبێت، بەڵکو زۆربەیان ئاماژە بە تراژیدیا دەدەن، هەر بۆیە دواتر بە فەرمی ناویان دەگۆڕێت، بەو مەبەستەی لەگەڵ تێڕوانینی فریشتەکاندا ڕێک بێنەوە. لەم ڕووەوە ناوی بەشێک لە گوند و گەڕەکەکانی هەولێر پشتگیریی ئەم بۆچوونەم دەکەن. کەواتە لە قووڵایی یادەوەریی هەر تاکێکدا ئیبلیس بەئاگایە، بۆیە وەک میکانیزمێکی بەرگری پاڵ بە پیرۆزییەوە دەدات، بەوەی پیرۆزی ئەو هێزەیە دەتوانێت زۆرینەی لە دەوری خۆیدا کۆ بکاتەوە و دڵنیاییان پێ ببەخشێت، ئەنجام نەهێڵێت دۆخی ژیانی ئارامەکەیان بشێوێت و گۆڕانکاریی تێدا بەرپا ببێت.

کەواتە لە شاردا هەمیشە دوو مەیلی دژبەیەک هەن و بە دوو ئاڕاستەی جیاوازدا دەڕۆن، مەیلی شەیتان و مەیلی فریشتە، کە یەکەمیان

کەمینە و دووەمیان زۆرینەیە. دەکرێت بگوترێت مێژووی فیکر بریتییە لە شەڕی ئەو دوو ئاڕاستەیە، کە ئەمە لە ئەدەب و هونەردا بە ڕوونی ڕەنگی داوەتەوە. هەموو گۆڕانکارییەکان سەر بە ئاڕاستەی یەکەمن. بۆ مانایەکی دی شەیتان لە پشت هەر کارێکی داهێنەرانەدایە وەک لە حەدیسی (کل بدعة ضلالة وکل ضلالة في النار: هەموو داهێنانێک گومڕاییە و هەموو گومڕاییەک بۆ دۆزەخە)دا دەیبینین، بۆیە سەیر نییە داهێنەرەکان هەم کەمینەن و هەم بە نەفرەتکراون، بە ڕادەیەک هیچ داهێنەرێک نەیتوانیوە ڕێڕەوی سەردەمی خۆی بێت. زۆربەی ئەو پەیکەرانەی هیی داهێنەرەکانن و لە سەنتەری شارەکان دانراون، خاوەنەکانیان لە سەردەمی خۆیاندا بە نەفرەت کراون و بستێک زەویی ئەو شارەیان پێ ڕەوا نەبینراوە. ئێستا بۆیە ڕێزیان لێ دەگیرێت، چونکە زۆرینە پەسەندی کردوون و چوونەتە ناو بازنەی پیرۆزییەوە. بە کورتی هەموو ئەوانەی دوێنێ وەک شەیتان سەیر دەکران، ئەمڕۆ ئەو زۆرینەیە بە بەشێک لە خۆیانی دەزانێت، بۆیە ئەو شارانەی بەردەوام شەیتان نایانهەژێنێت، خامۆشن و لە هەموو نیگەرانی و دڵەڕاوکێیەک، ڕاستتر لە هەموو گۆڕانکارییەک دوورن وەک شارەکانی باشووری کوردستان بە تایبەتی لە دوای ڕاپەڕینەوە. بۆ مانایەکی دی توانای هەر داهێنانێک بەندە بەوەی تا چ ئەندازەیەک نایەوێت ببێتە فریشتە و ناهێڵێت زۆرینە پەسەندی بکات. کاتێ (دیکارت)ی تەنیا دەڵێت (لەمڕۆوە هیچ بیرۆکەیەک پەسەند ناکەین، تاکو لە ڕووی ئەقڵەوە نەیپشکنین و وەک میتۆد لە بێژنگی نەدەین، گومان لە هەموو شتێک دەکەین، تا ئەو ساتەی ڕاستییەکەی دەچەسپێنین)، ئەوە ڕێک مانای ئەوەیە هیچ باوەڕێک بە فریشتە ناکەین و ڕێی شەیتان دەدەین ڕێنوێنیمان بکات. سەیر نییە ئەگەر (دیکارت) نەک لە شارەکەی، بەڵکو لە کێشوەرەکەی و لە سەرتاپێی دنیایشدا لەناو هەموو فریشتەکاندا تاکە ئیبلیس بووبێت. هەر لەبەر ئەوەیشە فەرەنسا جێ دەهێڵێت و ڕوو لە هۆڵاند دەکات. ئەمڕۆ فەرەنسا بە (دیکارت) دەناسرێتەوە، بۆیە دەرکەوتنی (دیکارت)ێکی دی لە ئێستادا هیچ کاریگەرییەکی نییە، مادام (دیکارت) بووەتە فریشتە، بەڵکو بە پێچەوانەوە (ئەنتی دیکارت)، کە ئاڕاستەی شەیتانە، دەتوانێت کاریگەری هەبێت. ئەوەتا (نیتشە) دێت و هەمان ئەو ئەقڵەی (دیکارت) دایمەزراندووە، دەداتە بەر ڕەخنە، بگرە بۆ پێش (سۆکرات) دەگەڕێتەوە، تاوەکو هەموو ئەو مێژووە هەڵتەکێنێتەوە، کە تێیدا هەوڵ بۆ سەروەریی ئەقڵ دراوە، هاوکات هێرشی بۆ سەر کریستیانیتی دەست پێ بکات، بەوەی لە کۆمەڵێک چیرۆکی جوو بەولاوە شتێکی دی نییە، ئەوسا دیسان هێزی کەمینە، کە ئیبلیس نوێنەرێتی، بەگژ هێزی ئەو زۆرینەیەدا دەچێتەوە. ئەو فەیلەسووفە جارێ ئەوە دەدات

ژیان بۆ ئەوە نییە دەستی پێوە بگیرێت و بپارێزرێت، بەڵکو بۆ ئەوەیە تێبپەڕێنرێت، کە ئەمەیش تەنیا بە (ویستی هێز) دەکرێت. پێی وایە هەردوو شارستانیی یۆنانی و ئەورووپی لەپاڵ کریستیانیتیدا تەنیا عەدەمن. ئەمە بیرۆکەیەکی شەیتانانەیە و زیاتر لە سەدەیەکە دنیای فریشتەکانی ڕۆژئاوا دەهەژێنێت. لێرەدا کاتێ دەڵێین زۆرینە فریشتە و کەمینە ئیبلیسە، مانای وا نییە هەموو کەمینەیەک دەتوانێت ببێتە ئیبلیس، بەڵکو کەمینە هەیە لە ئەنجامی بەرگریکردنی ئەکستریمیانەی لە فریشتەوە کەوتووەتە ئەو سەنگەرەوە. هەر یەکە لە تەوژمە ئیسلامییەکانی وەک ئیخوان موسلمین، داعش، قاعیدە و ئەوانەی دیکە بگریت لەناو خودی ئەو سەنتەرەی ئیسلامدا کەمینەن. بە کورتی ئەو کەمینەیە خۆی بە تاکە لایەنگری زۆرینە و پیرۆزی دەزانێت و هەر بۆ ئەوەیش تێدەکۆشێت. هەروەها دەشێ لەناو ڕووبەرێکی دیاریکراودا زیاتر لە زۆرینەیەکمان هەبن. بۆ نموونە لە دوای ڕاپەڕینەوە هەر کام لە پارتی، یەکیەتی، گۆڕان و ئیسلامییەکان دەگریت زۆرینەی سەربەخۆن، بەڵام خاڵی هاوبەشیان هەیە، کە هەندێک لەو ڕۆشنبیرە کەمپرۆمایسانەی بۆ نیازی فریشتە دەنووسن، لە هەوڵی ئەوەدان تەبایان لەنێواندا دروست بکەن، بۆیە دەبینین ڕۆشنبیر هەیە لای هەندێک لەو زۆرینانە، یان زۆر جار لای هەموویان پەسەند کراوە، بەوەی پاڵپشتی ئەو خاڵە هاوبەشانەیە. بۆ نموونە تێکڕای ئەو زۆرینانە لەوەدا یەک دەگرنەوە، کە ئاینی ئیسلام پێویستە تاکە ئاینی فەرمی بێت و لە دامودەستگاکاندا کاری پێ بکرێت. ئەو ڕۆشنبیرە ئەم دەروازەیە دەدۆزێتەوە و دەتوانێت لێیەوە بچێتە ناو دڵی هەموویان، کە دواتر بۆ ئەم خاڵە دەگەڕێینەوە.

بەم شێوەیە لە مێژووی فیکری ڕۆژئاوادا دوو ئاڕاستە بە دی دەکرێن، کە یەکەمیان بە مۆدێرنیتی و دووەمیان بە پۆستمۆدێرنیتی ناسراوە. ئیبلیس لەپشت هەردوو ئاڕاستەکەدایە، بۆیە لەسەر گومان دامەزراون. ئەمیان گومان لە هەموو ئەو شتانە دەکات، کە ئەقڵ وەریان ناگرێت و ئەویان گومان لە خودی ئەقڵ دەکات. هەردوو ئاڕاستەکە درێژبوونەوەیان هەیە، یەکەمیان، لە (دیکارت)ەوە بۆ (هیگڵ)، بۆ (مارکس)، بۆ (هابەرماس) و هتد. دووەمیان، لە (نیتشە)وە بۆ (هایدیگەر)، بۆ (فۆکۆ)، بۆ (دێلۆز)، بۆ (دێریدا) و هتد. لە بەشێکی زۆری ڕۆژهەڵاتدا پیرۆزی دەستەڵاتێکی گەورەی هەیە، بەوەی خاوەنی زۆرینەیە، بۆیە شتەکان تاکو کۆن دەبن، زیاتر سیمای پیرۆزی بە خۆیانەوە دەگرن. کاتێکیش شتەکان پیرۆز دەکرێن، ئیدی دەستیان پێوە دەگیرێت و ناهێڵن بمرن. هیچ هێزێک ڕێی نەدەدرا یەکە

لە خشتەکانی ئەو مزگەوت و مەرقەدانەی باشووری کوردستان نەک بشکێنێت، بەڵکو بۆی نەبوو وشەیەکی خراپیان لەبارەیەوە بڵێت، ئەگەر داعش خۆی نەیڕووخاندنایە. بە کورتی لە ڕۆژهەڵات ڕێ نادرێت شتەکان بمرن، بۆیە هەموویان بە جارێ هەن، کە ئەمە لە کارەکتەریستی تاکی ڕۆژهەڵاتی، بە تایبەتی لە هیی تاکی موسڵماندا بە ڕوونی دەبینرێت، بەوەی پێکهاتەیەکە لە هەموو شتە کۆن و نوێیەکان. لە یەک کاتدا باوەڕی بە خیلافە و سیستەمی پەرلەمان هەیە. جلوبەرگی شەرعیی ئیسلامی و هیی بێباوەڕەکانی ڕۆژئاوا پێکەوە دەپۆشێت. درووشمی سەربەخۆیی کوردستان دەڵێتەوە و بە گێڕانەوەی خیلافەی عوسمانییش دەگریی. لە زانکۆدا دوو تیۆری جیاواز لەبارەی دروستبوونی گەردوون، قەناغەکانی گەشەکردنی کەرپەلە، نەخۆشی و چارەسەر دەخوێنێت. لە ماڵەکەیدا حەرام و حەڵاڵ بە تەنیشت یەکەوەن. نووسەری کورد لە یەک گوتاردا بە باڵای (نیتشە) و (کامیۆ)دا هەڵدەڵێت و ستایشی هویمانیزیم و ئایینیش دەکات. لە فڕۆکەخانەی ئیستانبۆڵدا قورئان، کە لای موسڵمان بە نوێنەری پیرۆزی دەزانرێت و وێسکی، کە نیشانەی گڵاوییە، لە تەنیشت یەک دانراون و بە گەشتیاران دەفرۆشرێن، کە هەندێک چاوی سادە وەک نیشانەی تەلەرانسی دەیخوێننەوە، بەڵام ڕاستییەکەی پەیوەندیی بەوەوە هەیە شتە نوێیەکان دەشێ بە ناچاری بەنە پاڵ شتە کۆنەکانەوە، بەڵام ئەو کۆنانە نەک هەر نامرن، بەڵکو هەندەی دی تەمەنیان درێژ دەبێت و بەرگەی مەرگ دەگرن، بگرە ئەو شتە نوێیانە دەکرێنە ئامێر بۆ خزمەتی شتە کۆنەکان، وەک ئەمڕۆ چۆن سەتەلایت، فەیسبووک، یوتیووب و کەناڵەکانی دیکەی تەکنەلۆجیا بۆ خزمەتی ئایین دەخرێنە گەڕ. گۆڤاری (ڕەهەند) لە کاتی خۆیدا بە نەفرەت دەکرا، کەچی کەم نین ئەوانەی ئەمڕۆ پێیان وایە (ڕەهەند) چاکترین گۆڤارە، لە کاتێکدا بەشێکی زۆری ئەو گوتارانەی لەو چەند ژمارەیەدا بڵاو کراونەتەوە هێندە سادەن، کە دوورن لەوەی هیچ ئاستێکی بەد و شۆڕانگێزیان هەبێت. سەیر ئەوەیە دە ساڵیش زیاترە یەک ژمارەی نەبینراوە، بەڵام مادام زۆرینە پەسەندی کردووە و چووەتە ناو بازنەی پیرۆزییەوە، ئەوا هەر چاکترین گۆڤارە و پێیان وایە مانگانە دەردەچێت. بە کورتی وەک هەموو ئەو شتانەی کۆن بوون و کاتی زۆریان بە سەردا تێپەڕیوە، بە فریشتە گۆڕاون و نەمرن. بەشێکی زۆری نووسینی ئێمە لەسەر هەستی خوێنەر کار دەکات، کە (هەست) هەمیشە ڕێگرە لەوەی پرسیار لەبارەی ئەقڵەوە بکرێت. بەم شێوەیە (هەست) چاکترین و دڵسۆزترین پاسەوانی ئەقڵە، کە ڕێ نادات ڕەخنەی پێ بگات و بیجووڵێنێت. فەلسەفەی ڕۆژئاوا لەسەر مردن دامەزراوە. بۆ ئەوەی شتێک لە دایک ببێت، پێویستە ئەوەی پێش خۆی بمرێت، کە ئەمە بۆ

تایبەت لە (شۆپنهاوێر)ـەوە دەست پێ دەکات، بە (نیتشە) و هەموو ڕەخنەگرانی دیکەی مۆدێرنیتیدا تێدەپەڕێت. یەکێک لە ماناکانی مۆدێرنیتی زەقکردنەوەی تاکە لەسەر حیسابی کۆ و دانانی (ئێستا)یە لە شوێنی (ڕابردوو)دا، بگرە تێکشکاندنی بەردەوامی ئەو (ئێستا)یەیشە وەک بە تایبەت لە فەلسەفەی هەڵوەشاندنەوەی (دێریدا)دا دەبینرێت، کە ئەمە مانای سڕینەوەی دەستەڵاتی پیرۆزییە، بەوەی پیرۆزی تەنیا کاتێک دەتوانێت ئاکتیڤ ببێت، کە زۆریینە بە دەوریدا کۆ دەبنەوە و ڕابردوو دەکەنە ئامانج.

وەک چۆن هەمیشە شەیتان شار دادەمەزرێنێت، ئەوە هەر شەیتانیشە هونەر، ئەدەب و فەلسەفە دادەهێنێت، بەڵام بەردەوامیش زۆریینە هەوڵ دەدات ئەوە پێشان بدات، کە دەشێ ئەمانە فریشتەیش بن. بۆ نموونە سینەمای عەرەبی، بە تایبەتی هیی میسری، کە کەمینەیەک بە پاڵپشتی شەیتان دایمەزراند و هەموو شتەکانی پێچەوانەی فریشتە بوون، بەڵام وردە وردە هەندێک هونەرمەند ویستوویانە بڵێن فریشتەیش بەشی خۆی لەوانەدا هەیە، بگرە دەکرێت تەنیا هیی فریشتە بێت وەک ئەو فیلمانەی باس لەوە دەکەن چۆن مرۆڤ دەست لە گوناهەکانی هەڵدەگرێت و بۆ قاپیی خودا دەگەڕێتەوە، یان ئەوانەی گەڕانەوەی سەردەمی زێڕینی خیلافەیان کردووەتە بابەتی سەرەکیی خۆیان، کە ئەمە سادەترین شێوازی هونەر و ئەدەبە. پارادۆکس ئەوەیە لە بەشێکی زۆری ئەو فیلمانەدا هونەر وەک کارێکی سووک و هونەرمەند لە شێوەی کەسێکی درۆزن و ساختەچی پێشان دراوە، کە یان ئەوەتا تۆبە دەکات و بۆ لای زۆرینە دەگەڕێتەوە، یان ڕیسوا دەبێت. ئەمڕۆ بە گشتی سینەمای عەرەبی ئەرکێکی پیرۆزی لە ئەستۆدایە، کە لە لایەک ناهێڵێت موسڵمان ئاگای لە مێژووی خۆی ببڕێت و لە لایەکی دی لە بنەماکانی ئەو دینەی تێدەگەیەنێت. لە ڕەمەزانیشدا باری سەر شانی سووک دەکات، تاکو بە دڵنیایی و لە ئێتمۆسفێری ئارامدا ڕۆژوو بگرێت. لێرەدا گرنگ نییە ئەو ئەکتەر و دەرهێنەرانە ڕۆژانە جلوبەرگی مۆدێرن دەپۆشن و ژیانێکی مۆدێرنانە بە سەر دەبەن، بەڵکو ئەو پەیامە گرنگە لە ڕێی هونەرەوە دەیگەی□ن. ئەوان لە گەڕاندنەوەی خەونی خیلافەتدا بە پێشەنگ دادەنرێن، بەوەی لە ماوەی ئەو چەند دێکەیدەی ڕابردوودا بەردەوام ئاکتی ئەو کارەکتەرانەی ڕابردوویان کردووە و هەستی نۆستالگیای جەماوەریان ورووژاندووە. ئەمڕۆ سیمای داعشەکان هەمان سیمای ئەوانەن لەو فیلمانەدا، جلوبەرگیان لەگەڵ هیی ئەوان جیاواز نین و زمانیان تەواو لە زمانی ئەوان دەچێت. وەک ئەوان ئازا و دەستوەشێنن و بەز□یان بە دوژمندا نایەتەوە، مادام لەسەر هەقن و پەیامی خودا دەگەیەنن. هەمان دۆخ

لای ئەو ڕۆشنبیرە ناسراوانەی ئێمەدا بە دی دەکرێت. بۆ نموونە یەکێکیان لە گفتوگۆی تیڤیدا دەڵێت بە فڵان سەرکردەی ئیسلامی سەرسامم، یان ئەوەی تریان بە کۆنگرەی فڵان حزبی ئیسلامیدا هەڵدەڵێت و دانەیەکیان دەنووسێت یەک خاڵی هاوبەش لەنێوان داعش و مێژووی ئیسلامدا نییە. هەیانە ڕۆژانە دوعا بۆ پەرلەمانتاران دەکات و لە ڕەخنەی عەلمانییەکانیان دەپارێزێت. ئەو ڕۆشنبیرانە لە ماوەی ئەو چەند ساڵەی ڕابردوودا تەواو خۆیان لەگەڵ زۆرینەدا سازاندووە و دەستیان لە مەیلە شەیتانییەکانیان هەڵگرتووە. بە مانایەکی دی خۆیان و بەرهەمەکانیان چوونەتە بازنەی فریشتەوە، بەوەی گوێ لە داخوازییەکانی جەماوەر دەگرن. ئەمڕۆ زۆرینەی موسڵمانی میللی، واتە ئەو موسڵمانانەی بە ئیسلامی لە دایک بوون، بەڵام بە لای جیهاد و چەمکەکانی دیکەی کوشتاردا ناچن؛ دژی داعشن، کە وەک گوترا داعش کەمینەیە، بەڵام هەرگیز شەیتان نییە، بۆیە ئەو ڕۆشنبیرانە وەک ئەرکی سەر شانیان بەرگری لەو زۆرینەیە دەکەن. دەشێ ئەوانە لەنێوان خۆیاندا بە سادەیی لەسەر هەندێک چەمک ڕێک نەکەون، بەڵام زۆربەی هەرە زۆریان لەوەدا یەک دەگرنەوە، کە هەستی ئەو زۆرینەیە گرنگە و پێویستە لە بەرچاو بگیرێت. لەبارەی داعشەوە پێیان وایە ئەوانە خەواریجن. داعشیزم ستایلێکی نوێی بیرکردنەوەی ئیسلامی سیاسییە و دوور و نزیک درێژکراوەی مێژووی پێش خۆی نییە. بەردەوام پێیان لەسەر ئەوە داگرتووە، کە داعش دەیەوێت ئایینی ئیسلام لە بەها ڕۆحانییەکانی دابماڵێت. ڕاستە بە پێویستی نازانن بڵێن درێژکراوەی کام مێژووە نییە و لە چ سەردەمێکدا ئیسلام خاوەنی ئەو بەها ڕۆحانییانە بووە، بەڵام چونکە دەسەزانە بەرگریان لە زۆرینە کردووە و بە زمانی ئەوان دواون، ئەوا کاردانەوەی گەورەیان هەبووە، بە ڕادەیەک لە زۆربەی ئەو گفتوگۆیانەی لەبارەی ئەوەی (ئاخۆ داعش پێوەندیی بە ئیسلامەوە هەیە) کراون، لە لایەن زۆرینەی ئەو موسڵمانە میللییانەی بە داعش ڕازی نین؛ پشتیان پێ بەستراوە. لە نووسراوەکانی ئەو چەند ساڵەی ڕابردوویاندا کەم و زۆر ئەوە بە دی ناکرێت بایەخیان بە بابەتی ئیسلام دابێت، تەنانەت ئایەتێکیان بۆ نموونە نەهێناوەتەوە، بەڵام بەوەدا ئەمڕۆ شەڕی داعش بووەتە خەمی زۆرینە و ئەوانیش ڕۆڵەی سەردەمی خۆیانن، ئەوا نەیانتوانیوە بەدەنگ بین و پشتگیری لە زۆرینە نەکەن. دەیان کەس لە فەیسبووک بابەتەکانیان شەیر کردوون و سەدان لایکیان بۆ کراوە. نووسەرانی وەک (ئومێد قەرەداغی)، (سەروەر پێنجوێنی)، (ئیبراهیم مەلازادە)، (وەلید عومەر)، (ئاراس وەهاب) و یەک دووانێکی دی ئەوە چەند ساڵە خۆیان بەو باسە تەرخان کردووە، بەڵام چونکە وەک ئەمان ڕوویان لە زۆرینە نەبووە، نەیانتوانیوە بە تێڕوانینی

جەماوەر ببنە پاڵپشت. ئەوان ئەوەیش دەزانن بۆ ئەو زەرینەیە گرنگ نییە تۆ کاتێ لەبارەی بابەتێکەوە دەنووسیت لێی قووڵ بووبێتیەوە و شارەزاییت لێیەوە هەبێت، بەڵکو ئەو گرنگە بزانیت چۆن دەبیتە پاڵپشتی و دڵنەوایی دەدەیتەوە. بەو مەبەستەی زیاتر لە لایەن جەماوەرەوە پەسەند بکرێن، ئەوا پێویستە بەردەوام دەربکەون. هەیانە لە حەفتەیەکدا فریای ئەوە دەکەوێت گوتار بۆ دوو ڕۆژنامە بنووسێت، لەگەڵ گۆڤارێکدا گفتوگۆ بکات، لە سێ کەناڵی تیڤیدا دەربکەوێت و ساڵانەیش کتێب بخاتە بازاڕی چاپەمەنییەوە. دەتوانن لەبارەی هەموو شتێکەوە بنووسن و قسە بکەن. بۆ کورتی ئەو نووسەرە ناسراوانە مەبەستیانە بڵێن مەرج نییە فیکر هەر هیی شەیتان بێت و لە کەمینەیەکدا بەرجەستە ببێت، بەڵکو دەشێ ببێتە فریشتە و زەرینە پەسەندی بکات. نەخێر، مەرج نییە ڕۆشنبیر کەسێکی گۆشەگیر بێت، زۆربەی کاتی بۆ خوێندنەوەی کتێبە قەبەکانەوە بە سەر ببات و لەناکاو لە ڕێی پەڕژەوە دەربکەوێت، بەڵکو دەشێ وەک جەنگاوەری حەقیقەتپارێز بەردەوام لەناو جەماوەردا بێت و ڕۆژانە لەو کەناڵانەدا درووشمەکانیان بڵێتەوە. هەر ئەو ڕۆشنبیرانە زۆر بە ئاسانی دەڵێن و دەنووسن ڕەگوڕیشەی هەموو دیکتاتۆرەکان دەچنەوە سەر (مارکس)، یان دەشێ بنووسن هەرچی ڕەیسیزم لەو ڕۆژئاوایە هەن لە (نیتشە) و (هایدیگەر)ـەوە سەرچاوە دەگرن. بۆ کورتی ئەو ڕۆشنبیرانە بۆیە دەتوانن بە ئاسانی ئەوانە دەربەبەن، چونکە ئەو سێ فەیلەسووفە بە هەموو جیاوازییەکانیانەوە سەر بە ئاڕاستەی کەمینەن، بەڵام کاتێ شتێکی پەیوەندیی بە زەرینەوە، ڕاستتر بە فریشتەوە هەیە، ئەوا زیرەکانە و بە هەموو شێوەیەک خۆیانی لەگەڵدا دەگونجێنن. مرۆڤ بۆ ئەوەی نموونەی زەق لەناو ئەو ڕۆشنبیرانەدا بدۆزێتەوە، کە لەم چەند ساڵەی ڕابردوودا، بە تایبەتی لە حەقدەی فەبریوەریەوە پاڵپشتی فریشتە بوون، دروستتر لایەنگری خەون و بۆچوونی چین و توێژە جیاوازەکانی کۆمەڵگا بوون، ئەوا لەوە ئاسانتر نییە لەناو گرووپی ڕەهەنددا بۆیان بگەڕێت، ئەگەرچی ئەو گرووپە بە ڕاستی هەڵوەشاوەتەوە و تەنیا ناوی لای زەرینە ماوە. ئەوانە دەیانەوێ بڵێن ڕۆشنبیر ئەو بوونەوەرە نییە گۆڕانکاری دەکات، بەڵکو کەسێکە دەتوانێت ئارامی و دڵنیایی بە زەرینە ببەخشێت و بەخشیویشیانە. گرنگ ئەوەیە سەرجەم ئەندامانی کۆمەڵگا بزانن ڕۆشنبیری گەورەیان هەیە و زانیویشیانە. بەم شێوەیە زۆربەی ئەو ڕۆشنبیرانە لەگەڵ خاوەنی هەموو ئەو بۆچوونە باوانەی ناو کۆمەڵگادا لە پەیمانی کۆمەڵایەتیی پیرۆزدان، کە زەرینە خۆی سەپاندوویەتی. بۆ نموونە ئەو حزبە ئیسلامییانەی سیستەمی پەرلەمانیان پەسەند کردووە، کە لە بنەڕەتەوە سیستەمی سێکولاریزمە،

ئەمەش دەستبەرداری ئایەتەکانی جیهاد بوون، یان هیچ نەبێت بە ئاییندەیان هەڵگرتووە، چونکە ئەگەر وا نەکەن، ئەوا دەچنە خانەی داعشەوە و دەبێت جاڕی دامەزراندنی خیلافەت بدەن، بەوەی ئەوان، داعشەکان، فەکووسی سەرەکییان لەسەر ئەو ئایەتانەیە، کە باس لە جیهاد و سەپاندنی جزییە بەسەر ناموسڵماناندا دەکەن، بۆیە بوونەتە کەمینە و لای موسڵمانی میللی قەبووڵ ناکرێن، بەڵام هەر ئەوانە، مەبەست لە ئەندامی حزبە ئیسلامییەکانی پەرلەمانە، کاتێ قسە دێتە سەر ئەو ئایەتانەی پەیوەندییان بە ژیانی کۆمەڵایەتییەوە هەیە، بۆ نموونە فرەژنی، ئەوا زۆر بوێرانە بەگرییان لێ دەکەن و دەڵێن ئەمانە سەوابتن، کە ئەمە چ لەگەڵ خواستی زۆرینە و چ لەگەڵ تێڕوانینی ئەو ڕۆشنبیرە ناسراوانەدا ڕێکە، بۆیە سەیر نییە لای هەندێک لەو ڕووناکبیرە ناسراوەکانی ناو ڕەهەند ستاییش دەکرێن. بە مانایەکی دی ئەوە زۆرینەیە ئەوەی سەپاندووە حزبە ئیسلامییەکان و ڕۆشنبیرە ناسراوەکان چی بڵێن و چی بنووسن. خۆ بەردبارانکردنی ژن و پیاویش، کاتێ زینا دەکەن، سەوابتی دینە. دەستبڕینی دز و کوشتنی ئەوەی واز لە نوێژیش دەهێنێت (تارك الصلاة) هەر سەوابتە، بەڵام ئەمڕۆ زۆرینە لەو ئاستەدا نییە ئەمانە پەسەند بکات، بۆیە خۆیانی لێ دوور دەخەنەوە. ئەگەر زۆرینە ئەوانەیش پەسەند بکات، ئەوا ئەوان کاریان پێ دەکەن و ئەوسا بێگومان ڕۆشنبیرە ناسراوەکانیش وەک فرەژنی و زۆری دی هیچ ناڕازاییەکیان نابێت، مادام بوونەتە کۆدەنگی زۆرینە و لە بەرژەوەندیی ئارامیی شاردایە. مەبەست ئەوەیە لەبەر خاتری ئەو زۆرینەیە هەموو لایەک، چ حزبەکان و چ ڕۆشنبیرە ناسراوەکان ئەو کۆنتراکتەیان کردووە، بەو مەبەستەی نەک هەر بەگژ یەکدا نەچن، بەڵکو تەبایی و ئارامیی نەوانیشیان بپارێزن. لە سەرەتای ڕاپەڕیندا ئەدەبێک خۆی نمایش کرد، کە دەیویست بە ڕاستی شەیتان بێت، بەڵام لەم چەند ساڵەی دواییدا بەشێکی زۆری نووسەری ئێمە دەیانەوێت بە نیازی فریشتەکان، ڕاستتر وەک فریشتەکان بنووسن. ئێمەش هێندەی وشەی فریشتە، پەپوولە، گوڵ، سپی، پیرۆز و بەهەشت دەخوێنینەوە، هێندە شەیتان، گوناهـ، ڕەش، دڕک، دۆزەخ و کوفر نابینین. بە مانایەکی دی ئەو ئەدەبە بە شێوەیەک سادە بووەتەوە، کە زۆرینەی خەڵک پێی ڕازین و لێی تێدەگەن، بگرە بە سەرچاوەی ئارامیی خۆیانی دەزانن. لە سەرەتای ڕاپەڕیندا خەڵک گلەییی ئەوەیان لە ڕۆشنبیرە ناسراوەکان دەکرد، گوایە زمانیان ئاڵۆزە و لێیان تێناگەن، بەڵام ئەمڕۆ ئەو گلەییانە نەماون و بەشێکی زۆری ئەوانە بە زمانی خەڵکی ئاسایی، بگرە هەندێجار لە هیی ئەو خەڵکەیش سادەتر دەنووسن. ئەگەر ئەمڕۆ سیمای ئەو نووسینانەیان بە هۆی لاوازیی ڕەخنەوە بە ڕوونی دەرناکەون،

ئەوا لە ئایینـــدەدا ڕووبەڕووی هەمـــوو ئەو میتۆدانە دەبنەوە، کە مەبەستیانە بۆ نیازی ئیبلیسیانە دنیای فریشتەکان بشڵەقێنن. ئێستایش سیگنالەکانی دەرکەوتوون، بەوەی نەوەیەکی نوێی شەڕانگێزی ڕەخنەگر دەیەوێت بە شێوەی جیاواز هەموو ئەوانە بخوێنێتەوە و بەو حوکمە ڕازی نەبێ، کە زۆرینە بۆی دەرکردوون.

ئێمە پێمان لەسەر ئەوە داگرت، کە شەیتان شار دادەمەزرێنێت، بەڵام بەردەوام زۆرینە دەیەوێت ئەو شەیتانە بە فریشتە بگۆڕێت، کە وەک گوترا هەردوو ڕەگەزی مێژوو و دەستەڵاتی مێژوو لەم ڕووەوە ڕۆڵی کاریگەر دەبینن. ئێستا ناکرێت باس لە دوو جۆر شار نەکەین، یەکەمیان، ئەوانەی زوو زوو شەیتانی جۆراوجۆریان تێدا دەردەکەوێت و دووەم، ئەو شارانەی درەنگ شەیتان ڕوویان تێ دەکات و شەیتانەکانیشیان لە یەکدی دەچن. شارەکانی ئێمە لە جۆری دووەمیانن، بەوەی هیچ یەکێ لەو دوو ئاڕاستەیەیان بە خۆیانەوە نەدیوە، کە لە شارەکانی ڕۆژئاوا و هەندێک شاری ڕۆژهەڵاتدا هەن، بۆیە بە پلەی یەکەم شاری فریشتەکانن و ڕۆشنبیرەکەیشی دەسەترین پاسەوانیانە. لەناو شاری ئێمەدا ئیقاعێک هەیە دەیەوێت بە شێوەی فریشتانە مامەڵە لەگەڵ بەکارهێنانی تەکنیکدا بکات. واتە دەیەوێت لە شاردا مۆدێرنیزەیشن هەبێت، دروستتر پارچەکانی تەکنەلۆجیا لە ئاستی فراواندا بە کار بهێنێت و هاوکات ڕێ لە هەر گۆڕانکارییەک بگرێت، کە شەیتان دەیهێنێتە کایەوە. بە مانایەکی دی ئەگەر تەکنیک کەرەستەی شەیتانە و بۆ مەبەستی گۆڕانکاری بە کار دێت، ئەوا ئەو ئەقڵە دەیەوێت بۆ نیازی فریشتە دەستیان بۆ ببات. واتە گۆڕەکێتی (نیازی فریشتە) و (کەرەستەی شەیتان) پێکەوە گرێ بدات. بوونی بێژمار کەناڵی سەتەلایتی دینی و ئەکاونتی مەلا و شێخەکان لە فەیسبووک و تویتەردا تەنیا مانای کۆکردنەوەی ئەو دوو ڕەگەزە ناکۆکەیە، تاکو دواجار سیمای یەکەمیان بسڕێتەوە. ئەوان دەیانەوێت بە کەرەستەی شەیتان پەیامی خودا بگەیەنن، بەو مەبەستەی لە ڕێی بەکارهێنانەوە خودی کەرەستەکەیش پاک بکەنەوە و سیمای پیرۆزیی پێ بدەن. تێکڕای فەیلەسووف و بیرمەندان لە ماوەی ئەو سەدوپێنجا ساڵەی ڕابردوودا بە شێوازی خۆیان ڕووبەڕووی پرسیاری پەیوەندیی نێوان تەکنیک و مرۆڤ بوونەتەوە، لەوانە (دۆرکهایم)، (ڤیبەر)، (مارکس)، (نیتشە)، (فرۆید)، (هایدیگەر)، (هابەرماس) و زۆری دی، بەوەی تەکنیک گۆڕانکاریی گەورە بەسەر بیرکردنەوەدا دەهێنێت، بگرە دەتوانێت شوێنی خواوەند بگرێتەوە، بۆ نموونە (هایدیگەر) هەندێ لە ئاست تەکنیکدا ڕەشبینە، دەگاتە ئەو باوەڕەی زانست و ئەو شێوازە بەکارهێنانە هەڵەیەی تەکنیک مەترسییەکی گەورەیان پێک هێناوە و

لە پەناوی قازانجدا سرووشتیان بە بابەت گۆڕیوە، لە کاتێکدا لەو شارانەی وەک هیی ئێمە فریشتە باڵەی بە سەردا کێشاون تەکنیک هیچ پرسیارێک ناوروژێنێت. بە کورتی تەکنیک نیگەرانیی وجوودی (Existential anxiety) ناهێنێتە کایەوە، بەڵکو تەنیا ترسێکی ڕووکێشانە دەخوڵقێنێت، ترسی ئەوەی ئاخۆ دەتوانرێت بکرێتە هۆکارێک بۆ خزمەتکردنی پیرۆزی و بە وەستانەوە لە دژی بەرهەمهێنەرانی ئەو تەکنیکە! کەم نین ئەو گرووپە چەکدارە جیهادیانەی بە چەکی ڕۆژئاوا هەڕەشە لە خودی ڕۆژئاوا دەکەن. دەگەینە ئەوەی بڵێین لەو شارانەی وەک هیی ئێمە وان، داهێنان شتێک نییە لە ناوەوە ڕوو بدات، بەڵکو لە دەرەوە دێت، بۆیە لەجیاتی ئەوەی پرسیاری ئۆنتۆلۆگیی بوروژێنێت، ئەوا وەک گوترا ترسێکی سادە دەهێنێتە کایەوە ئاخۆ چۆن بە کار بهێنرێت. ئێمە تەنیا داهێنانی فیزیکی ناگرێتەوە، بەڵکو بە داهێنانی مۆڕاڵییش هەمان شتە. واتە زۆر ئاساییە ڕۆمان، کە بەرهەمی شاری پیشەسازییە و مێژووی دەرکەوتنی بە سەدەی حەڤدەهەم دەگەڕێتەوە، لە سەدەی هەژدەهەم گەورە بووە و لە سەدەی نۆزدەهەم و دواتر پێگەیشتووە، واتە بەرهەمی ڕێنێسانس، شۆڕشی پیشەسازی و کۆمەڵێک وەرچەڕانی دیکەی مێژووە و کەناڵی دەربڕینی شەیتانە، کەچی لای ئێمە ببێتە ئامێرێکی سادە بۆ دەربڕینی هەستی فریشتەکان. لای ئەو زۆرینەیە چاکترین ڕۆمان ئەوەیە باس لە دڵداری، تەبایی، خۆشگوزەرانی و ئارامی دەکات، کە ئێمەیشی ئاسان دەست دەکەوێت. لە بەرانبەردا هەر ڕۆمانێک بە نەفرەت دەکرێت و ناسنامەی داهێنانی لێ دەستێنرێتەوە، ئەگەر نەیەوێت بەو سادەییە باس لە کارەکتەر، شوێن، کات، ڕووداو و ئەنجامەکانی دی بکات. بە کورتی چاکترین ڕۆمان ئەوەیە بە زمانی سادە و بە گێڕانەوەی ڕاستەوخۆ نووسراوە، زۆرینە لێی تێگەیشتووە، پەسەندی کردووە و دەنگی بۆ داوە، نەوەک ئەوەی کەمینەیەک لە ڕەخنەگران هەڵیانسەنگاندووە. لە شاری فریشتەکاندا خودی ڕەخنە لە میتۆدی (گەڕانەوە بۆ دوای کێشەکان و قووڵکردنەوەیان)ـەوە دەبێتە (دۆزینەوەی چارەسەری کێشەکان و سادەکردنەوەیان). ئەگەر زانیمان ڕەخنەگرە گەورەکانی دنیا وەک (بارت)، (تۆدۆرۆڤ)، (گۆڵدمان) و زۆری دیکە لە پشت فەیلەسووف و بیرمەندانی وەک (دیکارت)، (کانت)، (هیگڵ) (کێرکەگۆرد)، (مارکس)، (نیتشە)، (فرۆید)، (برگسۆن) و زۆری تردا پێگەیشتوون، ئەوسا دەزانین ڕەخنە ڕێگای قووڵکردنەوەی بیرۆکەکانە، لە کاتێکدا لای ئێمە بە هەستێکی ویژدانی گەڕاوە، کە ڕەخنەگری دیمەتیک بە میتۆدی تیۆلۆجی کار دەکات و ئەوە بە ئەرکی خۆی دەزانێت خێر و شەڕی نووسەر هەڵبسەنگێنێت، تاکو بزانێت تای کامیان قورسترە، کە ئێمە بە کەم و

زیاد میتۆدێکی ئایینییە و لەناو ڕیچو□□کی ئایینییشدا بە ڕێوە دەچێت. لەم دۆخەدا تێکست زۆر بە سادەیی بریتییە لە ژیانی نووسەر. لەو ماوەیەدا چەند خێری کردووە و چەند گوناه؟ ئەمەیش مانای وایە تێکست لە سەبجێکتەوە بۆ ئۆبجێکت دەگۆڕێت. کەواتە تێکست تەنیا ئاوێنەی چاکەوخراپەی نووسەرە و هیچ ڕۆڵێکی دیکەی نییە، بەڵام لەگەڵ تێڕوانینی فریشتەکاندا بە چاکی ڕێک دەکەوێت.

دەرکەوتنی دیاردەی تونێڵەکان لە دنیای ڕۆژهەڵات، دروستتر لای موجاهیدەکاندا مانایەکی سیمبۆڵیی هەیە و دەربڕینێکی نەستییانە (Unconscious expression)‌یە لە شەیتان، بەوەی دینەکان دەڵێن شەیتان لە قیامەتدا دەکەوێتە خواری خوارەوەی دۆزەخ. ئەو هێزانە چ حەماس لە فەڵەستین و چ چەکدارانی دیکەی ئیسلامی لە سووریا بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی دوژمن پەنایان بۆ تونێڵ بردووە وەک بڵێی لەسەر ئاستی سیمبۆڵدا لە دژی شەیتان بجەنگن و بەرگری لە فریشتەکان بکەن. ئەمڕۆ دەبینین لەو شار□ن□دا سیمای شارستانی بە تەواوی سڕاوەتەوە. دەگەینە ئەوەی بڵێین جیاوازیی نێوان شاری ڕۆژئاوا، ڕاستتر شارە پیشەسازییەکان لەگەڵ شاری نامێژوویی، واتە ئەو شارانەی بە قۆناغی شۆڕشی پیشەسازیدا تێنەپەڕیون وەک ئەوانەی ئێمە، ئەوەیە، لە یەکەمیاندا شەیتان حوکمڕانە و فریشتە دەردەکات، بەڵام لە دووەمیاندا فریشتە دەستەڵاتدارن و ڕێی شەیتان نادەن بێنە ناویانەوە. ڕەیسیستی ڕۆژئاوا پەناهەندەی ڕۆژهەڵات لە شێوەی فریشتەدا دەبینێت. پێی وایە بە هاتنی فریشتە بۆ وڵاتەکەی دۆخی ژیانی تێک دەچێت و لە گۆڕانکاری دوور دەکەوێتەوە، لە کاتێکدا ڕەیسیستی ڕۆژهەڵاتی (دیسان لەگەڵ پارێزی زۆرم بۆ چەمکی ڕەیسیستی ڕۆژهەڵاتی) خۆی بە فریشتە دەزانێت و لە ئاستی هەر شەیتانێکدا دەوەستێتەوە، ئەگەر لێی نزیک ببێتەوە، بەوەی ترسی هەیە بە هاتنی ئەو ڕەگەزە نوێیە گۆڕانکاری لە ژیانیدا ڕوو بدات. (ڕەیسیستی ڕۆژهەڵاتی!) بە ڕاناوی کەسی یەکەمی کۆ دەدوێت و دەڵێت: (مەیەرە ناومانەوە، یان مەیەنە ناومانەوە)، بەڵام رەیسیستی ڕۆژئاوا بە شێوازی کەسی یەکەمی تاک دەدوێت: (مەیەرە ناومەوە، یان مەیەنە ناومەوە). بەم شێوەیە لە ڕۆژئاوا شار بریتییە لە تاک، لەکاتێکدا شار بۆ ڕۆژهەڵاتییەکان، ڕاستتر بۆ دانیشتووانی ئەو شارانەی لە هیی ئێمە دەچن و خاوەنی ڕۆشنبیری وەک هیی ئێمەن، کۆیە و هیی هەمووانە، بە مەرجێ بە گیانی فریشتانەوە تێیدا بژین. سەیر نییە ئەمڕۆ لەگەڵ هاتنی عەرەبە ئاوارەکاندا ترس□□کی ک□ل□کتیق د□رکەوتووە و بۆ دەرکردنیان گەلەکۆمەکێ دەکرێت.

گوتمان لەو شارانەی وەک هیی ئەمەن زۆرینە لە ڕێی پیرۆزییەوە ڕووبەڕووی شەیتان دەبێتەوە، بەو مەبەستەی خۆی لەگەڵ بەرهەمەکانی ڕابهێنێت و دواجار بە گیانی فریشتانەوە بە کاریان بهێنێت، لە کاتێکدا لەو شارە مێژووییانەدا شەیتان خۆی ڕووبەڕووی شەیتان دەبێتەوە. هەموو ئەو فەیلەسووف و بیرمەندانەی لەسەرەوە ناومان هێنان، شەیتانن، یان بە مانایەکی دی لە ڕێی شەیتانی خۆیانەوە ڕووبەڕووی شەیتان بوونەتەوە، بە ئەوەی نە بانگەشەی ئەوەیان کردبێت کە کۆنفلیکتەکەیان کۆتایی دێت و نە مژدەی سەرکەوتنیشیان دابێت. لەو شارانەی ئەواندا شەیتان بە ڕووتی دەردەکەوێت و پێویستی بە پۆشین و شاردنەوە نییە. زۆربەی فیکری ئەو فەیلەسووف و بیرمەندانە لەسەر ئەوە دامەزراون لە شاردا بستێک زەوی بۆ فریشتە نەماوە. (هابەرماس) لەناو هەموو ئەو شەیتانە گەورانەدا تاقانەیە، کە لە ئاستی شاری ڕۆژئاوادا هەندێک گەشبین بێت، لە کاتێکدا ئەویش باوەڕی وایە مۆدێرنیتی، کە هاوواتای شارە، لە قەیرانی گەورەدایە و ئەگەر فریای خۆی نەکەوێت، ئەوا بەرەو ڕووخان مل دەنێت. بە گشتی لەو شارانەدا مرۆڤ لەگەڵ کێشەی گەورە گەورەدا ڕووبەڕووە و ڕۆشنبیرەکەی هیچ مژدە و هیوایەکی پێ نابەخشێت، کە ئەمە خەسڵەتی فیکر و فەلسەفەیە، بە ئەوە هەن کێشە بخولقێنن، نەوەک چارەسەری ئەوانە بکەن، دەرکەوتوون، بەڵام لە شارەکانی ئەمەدا مرۆڤ لە کێشە دوورە، مادام پشتی بە زۆرینە داوە و ڕۆشنبیرەکەیشی دڵنەوایی دەداتەوە. ئەمڕۆ شارەکانی ئەمەن پڕن لە فریشتە و ناهێڵن ئەو ئارامییە بە هیچ شێوەیەک بشێوێت.

سەرنج:

درافتی ئەم باسە وەک هەندێک لە هاوڕێیانم دەزانن لە گەرمەی ئاوارەبوونی خەڵکی مووسڵ و دەوروبەریدا نووسرا، بەڵام بە هۆی خەریکبوونم بە شتی دیکەوە، پاکنووسەکەی درەنگ کەوت.

مامۆستا زرار، ئەو هونەرمەندەی سەربەرزانە ژیا و سەربەرزانەش مرد.. سەدیق سەعید ڕواندزی

گەلێک جار، مێژوو و ناوی کەسایەتییەک، دەبێتە مێژووی گشتی شارێک و بە ناوهێنانی کەسایەتییەکە، شوناسی شارەکەمان دێتە بەرچاو. بۆ نموونە: هەر کاتێ باسی دڵداری شاعیر بکەین، کۆیەمان دێتە بەرچاو ، باسی سلێمانی بکەین، ڕەفیق حیلمی و تۆفیق وەهبی و دەیان کەسایەتی دیکەمان بە بیر دادێت، لەو ڕوانگەیەشەوە، هەر کاتێک باسی (مامۆستا زرار) بکرێت، ئەوا ناوی ڕواندز وەک شاری هونەر و ڕۆشنبیری دێتە بەرچاو و باسی ڕواندزیش بکرێت، مامۆستا زرار ئامادەیە. چونکە ئەو هونەرمەندە، کە بە داخەوە چە ڕۆژ لەمەو بەر ماڵئاوایی لێکردین، ڕۆڵێکی سەرەکی و بنەڕەتی لە بونیادنانی پایەکانی هونەر لەو شارەدا بینی و تا دواساتەکانی تەمەنیشی، هەمیشە وەک هونەرمەندێک، لە خەمی هونەر و کایەی هونەری ئەو شارە دابوو، کە لە سەردەستی ئەو، دەیان هونەرمەندی بە توانا دەرکەوتن و پێگەیشتن، کە بە داخەوە دواجار هەمووشیان، بێ باک و بێ نمەک بەرامبەر مامۆستاکەیان دەرچوون . مامۆستا زرار، لە ساڵی 1937 لە ئامێزی خێزانێکی ڕۆشنبیر لە دایک بووە، دوای ئەوەی قۆناغی ئامادەیی، کە ئەو کات تا پۆلی یانزەی ئێستا بوو تەواو دەکات، لە ڕێگەی بینینی خولێکەوە* دەبێتە مامۆستا و بۆ یەکەم جار لە دەڤەری تەکەشەری باڵەکایەتی، لە گوندی(دەربەند- رایات)دەبێتە مامۆستاو وانە بە قوتابییان دەڵێتەوە، هەر ئەو کاتیش، پەیوەندی بە شۆڕشەوە دەکات ، بەڵام زوو دەستبەرداری ژیانی حزبایەتی دەبێت و بە کاری مامۆستایەتییەوە سەرقاڵ دەبێت.

لە سەرەتای هەفتاکاندا، لەگەڵ چەند هاوڕێیەکی بە یەکەم جار تیپی مۆزیکی ڕواندز دادەمەزرێنن و چەند چاڵاکییەکی هونەری لە یادی ڕێکەوتننامەی ئازار و جەژنی نەورۆز و یادی لە سێدارەدانی چوار ئەفسەرەکە پێشکەش دەکەن، بەڵام ئەم تیپە، دوای چەند ساڵێکی کەم لە دامەزراندنی، هەڵدەوەشێتەوە. بۆیە لە نیوەی دووەمی هەفتاکاندا، مامۆستا زرار، کە [illegible] خوێندکاری قوتابخانەی (پاشای گەورە) هەڵدەبژێرێت و لە ڕێگەی کردنەوەی خولێکی هاوینەوە، ئەو خوێندکارانە، فێری ژەنینی ئامێری مۆسیقا دەکات و پاشانیش خوێندکارەکان دەچنە ئەکادیمیای هونەرە جوانەکان و ئەو بناغە هونەرییەی مامۆستا بۆی دانابوون، لە ئەکادیمیا پەرەی پێ دەدەن و دواتریش لە تیپی پاشای گەورە، وەک دیارترین و ئەکتیڤترین تیپی مۆزیکی سەرەتای هەشتاکان لە سەر ئاستی کوردستان، دەردەکەون و چەندین بەرهەمی سروود و گۆرانی، بە ئاشکراو نهێنی بۆ هونەرمەندان (وەلی دەسکی و بەکر لەزگەیی و نەجمەدین غولامی) تۆمار دەکەن. تیپی پاشای گەورە بە درێژایی ساڵانی هەشتاکان، یەکێک بوو لە ناسراوترین و پڕ چاڵاکترین تیپ. لە دوای ڕاپەڕینەوە، جگە لە ئاهەنگەکانی (شوان پەروەر و ناسەی ڕەزازی) بە داخەوە هیچ چاڵاکییەکی دیکەی نەبوو، ئیدی وردە وردە بە هۆی پەرتەوازەیی ئەندامەکانی و سەرقاڵبوون بە ژیانی تایبەتی و بەرژەوەندی خۆیان، قوربانییان بەو تیپە و ناوبانگی تیپەکە داو داخەکی گەورەش کەوتە سەر دڵی مامۆستا زرار، کە تاکو مرد لە دڵی دەرنەدەچوو. هاوشان لەگەڵ دەسپێکی کارەکانی ئەو تیپە، مامۆستا زرار، کەسێک لە کوڕ و کچە گەنجەکانی شار پێکدەنێت و دەیانکاتە کۆڕسی تیپ. بێگومان ئەو کارەی مامۆستا بۆ ئەو کات، سەداو داهێنانێکی گەورە بوو، چونکە ئەو کات لە ڕواندز وەک هەر شارێکی دیکەی کوردستان، بەشداری کچان لە چاڵاکیی هونەری و ڕۆشنبیرییەکاندا، سنووردار بوو، یاخود لە

ڕووی کۆمەڵایەتییەوە وەک خەوشێک دەهاتە بەرچاو. هاوشانی هونەری مۆسیقا، مامۆستای کۆچکردوو تیپێکی شانۆش بە ناوی تیپی شانۆی (شلێر) دادەمەزرێنێت و چەندین شانۆگەری لە ڕێگەی ئەو تیپەوە، بە بەشداری کوڕان و کچانی شار پێشکەش دەکات. کە هەندێکیان ڕەهەندێکی سیاسی و شۆڕشگێڕی گەورەیان هەبوو، پێشکەشکردنیان لەوکات، ڕیسککردن بوو بە ژیان. بەڵام هەستی کوردانە و ڕوحی شۆِرشگێڕانەی مامۆستا، گوێی بەو مەترسییانە نە ئەدا.بەم شێوەیەمامۆستا، بناعەی مێژووێکی دەوڵەمەندی هونەری لە شاری ڕواندز بۆ شانۆ و مۆسیقا دانا کە لە مێژووی شاری ڕواندز، وەک بەخشش و کارێکی گەورە و مەزن دەمێنیتەوە. ئەمە وێرای پێگەیاندنی چەندین نەوە و ئاشناکردنییان بە هونەرە جۆراو جۆرکان، لە ڕێگەی ئەو خولانەی بە بەردەوامی تا ئەم ساڵانەی دوایی دەیکردنەوە.
مامۆستا زرار لەم ساڵانەی دواییدا، بە داخەوە بە هۆی نەخۆشییەوە، لە چاڵاکی و کاری هونەری دوورکەوتبووەوە، بەڵام بە ڕێنوێنیییەکانی، هەمیشە هانی گەنجان و هونەرمەندانی دەداو ئەوەندەی بۆی کرابا (لە بەر باری تەندروستی) ئامادەی کار و چاڵاکییەکان دەبوو. بۆیە دوا ساڵەکانی ژیانی بە تەنهایی دەبردە سەروو زۆربەی کات، لە دوکانی هونەرمەند (تەیب موعتەسیم) دادەنیشت و کۆڕ و دانیشتنی بە قسەی خۆش و باس و خواسی هونەر و ژیان لەگەڵ ڕۆشنبیران و هونەرمەندان دەبردە سەر . مامۆستا، پیاوێکی خاکی و بێ فیز، کۆمەڵایەتی و کراوە بوو، هیچ کاتێک ئەو ناوبانگ و شوناسە گەورەیەی خۆی، نەدەکردە پێوەرێک بۆ جیاکردنەوەی خۆی لە خەڵکی. ڕێزی لە منداڵ و کەسانی ئاساییش دەنا و خۆی جیا نەدەکردەوە لە چین و توێژەکانی دیکەی شار و ئەمەش ئەوەندەی تر، کەسیەتی مامۆستای لای هەمووان ڕێزلێگیراوتر و خۆشەویستر کردبوو.
وێرای ئەمەش، مامۆستا دەیتوانی وەک هەزاران هونەرمەندی دیکەی ئەم هەرێمە، پشت بکاتە مێژووی هونەریی و ڕابردووی خۆی و سازش لە سەر هەڵوێست و بیر و بڕواکانی لە پێناو پارە و پۆست و دەسکەوتی ماددی و کەسی بکات، وەک ئەوەی لای زۆربەی خەڵکی و هونەرمەندان بەتایبەتی لەم سەردەمەدا باوە، بەڵام ڕێزی خۆیی و هونەرەکەی دەگرت، بۆیە تا مردیش، سادە و خاکی، تەنها و گۆشەگیرانە، لە ژوورێکی تەنراو بە کتێب و بڕوانامە و وێنە و یادگاریی ژیا و ئەو ژیانە سەربەرزانەی نەگۆڕییەوە بە فرۆشتنی هەڵوێست و بیر و مێژووی هونەریانەی خۆی، کە زۆرباش دەیتوانی بیکات. بەڵام مێژووی هونەریی خۆی، پێ لە هەمووشتێک بەهادارتر وگەورەتر و شکۆمەندانەتربوو. هەر بەوشێوەیەش تا ڕۆژی کۆچی دواییکردنی مایەوە. واتا سەربەرزانە ژیا وسەربەرزانەش ماڵئاوایی لە شار و هونەر و هەموومان کرد. دواجار

دەڵێین، مردنی مامۆستا زرار، کۆست وکەلێنێکی گەورەی لە مێژووی هونەری شاری ڕواندز دروست کرد کە هەرگیز پڕ نابێتەوە، چونکە مێژووی هونەری ئەو شارە، مێژووی ئەو بوو، بێگومان بە مردنیشی، ئەو مێژووە بەردەوام نابێت. ڕەنگە کەسانێک ئەمەیان بەلاوە قوڕس بێت، بەڵام ئەمە ڕاستییەکەیە، ڕاستیش هەمیشە دەبێ بگوترێت. سلاو لە گیانی پاکی و بۆ هەمیشە ئەو لە نێو دڵی هەموومان، بە زیندوویی دەمێنێتەوە.

*گ□ل□□ک جار باس لەوە دەکرێت کە مامۆستا مامۆستایانی لە بەعقوبە تەواو کردووە، بەڵام هاوڕێی نووسەرم (یاسین برایم)، جەختی لەوە کردەوە کە ئەمە هەڵەیە و مامۆستا لە ڕێگەی بینینی خولێکەوە بۆتە مامۆستا. بێگومان زانیارییەکانی ئەویش ڕاست و دروستن، چونکە خۆشی دیمانەیەکی درێژی لەگەڵ مامۆستا ئەنجام داوە و ئێستا لە شێوەی کتێبێک ئامادەیە. هیوادارم کتێبەکە ڕۆشنایی چاپ ببینێت.

سەدیق سەعید ڕواندزی

*ئەم بابەتە لە هەفتەنامەی(ڕێگای کوردستان) ژمارە(1278) ڕۆژی 25/1/2022 ب□□اوکراوەتەوە.

چەند قەسیدەیەك لە شاعیری کەنەدایی (ڕووپی کاور)ـەوە(*).. و: نەژاد عزیز سورمێ

- خەمۆکیم لە کوێوە بۆ دێ ؟

ڕەنگە لە ڕەحمی دایکمەوە
لەگەڵی هاتبمە دەر
کە دەبووایە بە ڕۆحێکی بەدبەختەوە لە دایك بم

لەوانەیە لە فڕۆکەخانە پێم گەیشتبێ
دزەی بۆ ناو پاسپۆرتەکەم کردبێ و
ماوەیەکی درێژ لەگەڵم مابێتەوە
دوای ئەوەی لە دەوڵەتێك دابەزین
کەیفی پێمان نەدەهات
ڕەنگە بۆ سیمای باوکم هەڵچووبێ
کە لە شوێنی جانتا وەرگرتنەوەدا پێمان گەیشت
نەدەهاتە خەیاڵم ئەو پیاوە کێیە
لەوانەیە لە شەقی باوکمەوە بێ
کە دایکم نەیتوانیبێ هیچ بڵێ
من دەنگم لە بێدەنگی ئەودا ون کرد
ڕەنگە لە بنی سەرشۆشێکێدا لەگەڵم بوو بێ
ئەو دەمەی سەرم لە ژێر ئاودا مابووەوە
لەوانەیشە دیاری خۆشحاڵی مناڵانی قوتابخانەکەم بوو بێ
گاڵتەیان بەو جل وبەرگانە دەکرد دەمپۆشین
گاڵتەیان بە کەزییەکانم دەکرد
کە وەك دۆنێ دەبریسکانەوە
بە ڕوومەتم ، بە لووتم ، بە شێوەی ئینگلیزیەکەم .

ڕەنگە لە ساڵانی خراپەکاری تاوانباريك بوو بێ
بە عەشیقی خۆم بانگم کرد
لەوانەیە ئەو لە سەری دانابم
ڕەنگە هەمیشە لە بەخشندەیی زۆرم بوو بێ .
لەوانەیە لە ژوانی خۆشەویستێك بوو بێ
پاشان لە دەست دانی .
ڕەنگە دیاری جودایی بوو بێ
لە خۆشەویستی ژیانمەوە
لەوانەیشە بە یەك جار لە هەموو ئەوانەوە بوو بێ .

• چەند بڕگەیەك

گوڵێك بوو
لە دەستی ئەوانەی
نیازیان نەبوو بیپارێزن .
•
بەدبەختییەکت هەیە
لەو ناوچانەدا دەژی
کە نابێ بەدبەختیی وای لێ بژی .

•

زۆر هەوڵ ئەدەم تێبگەم
کەسێ چۆن دەتوانێ
هەموو ڕۆحی
هەموو خوێنی
هەموو توانای
بۆ بەرامبەر
بڕژێنێتە کەسێکی دی .

•

هەموو شۆڕشێك
بە لێوان دەست پێ دەکا و
بە لێوان کۆتایی دێ .

•

ئەوەی زیاترم لە تۆدا خۆش دەوێ
بۆنتە
هەست بە
خاك
گیا
باخچە و
بە مرۆیینی دەکەی
زیاتر لەوانی دی .

•

تۆ داوی گرێدانەوەی
نێوان بڕوا و
چاوەڕوانیی کوێر

- نامەیەك بۆ خۆشەویستی دادێم-

•

نامەوێ بۆ ئەوە هەبی
تا بەشە بەتاڵەکانم پڕ بکەیەوە
دەمەوێ بەڵ خودی خۆم پڕ بم
دەمەوێ پڕ بم و
بتوانم سەرتاپای شارێك ڕووناك بکەمەوە .
پاشان دەمەوێ تۆم لەناو دابی
چونکە هەردووکمان پێکەوە

دەتوانین ئاگر بکەینەوە .

•

خۆشەویستەکەت
لە گۆشەگیریدا
لەبیر خۆت ببەوە .

•

لە هەموو شتێك بەدبەختتر
ئەوانەن
لە چاوەڕوانی کەسێکدا دەژین
گلەییان لە بوونی هەیە .

• سپێدەی یەکەم بە بێی تۆ

لە چرکەی یەکەمی
ئەم سپێدەیەدا دەژیم
نیوە بە ئاگا
گوێم لە چۆلەکانە لە دەرەوە
شۆخیی لەگەڵ گوڵان دەکەن
گوڵ پێدەکەنن
ئەوەش ئیرەیی هەنگ گڕ دەدا
کە دەگەڕێمەوە هەڵتبستێنم
هەموو شتێك لە نوێوە دەست پێ دەکا
ناکاوی
گریان
شۆکی تێگەیشتنی ئەوەی
تۆ بە جێت هێشتووم .

() □□□□□□□□□ □ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□ □□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□
1992 □□ □□□□ □□□□ □□□□ □□ □□□□□ 2 □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□ . (*) ئەم
قەسیدانەی لە ماڵپەڕی (القصیدة کوم)ـەوە کراون بە کوردی
بڕوانە : https://www.alqasidah.com/epoem.php?ie=6281

پاشەڕۆی ڕژێمی کوردی.. جەمال ئەحمەد ئیسماعیل

واتای Regime ڕژێم چییە؟ النظام السياسي, Political System سیستەم و شێوەی حوکم… ئەگەر تەرجەمەی وشەیی بە "ڕژێم" بکەین واتا: نیزام، سیستەم، شێوە، بەرنامەی تەکمەیی، پڕۆگرامکراو، داڕێژراو، ڕێکخراو، هەروەها بەواتای پارێزی خۆراکیش دێت. "ڕجێم" بەڵام بەکرداری و لەدونیای سیاسەتدا واتا شێوەی سیستەمێکی سیاسیی، پڕۆگرامکراوی تەکمەو دامەزراوەیەکی کۆنتڕۆڵکراوی دەوڵەتیی. ڕژێم جۆرێکە لەنیزام و سیستەمێکی حوکمڕانی، کە بەدیوێک لەدیوەکان بەریتییە لەدەوڵەتێکی پۆلیسیی، ئیستیخباڕاتی و نهێنیدار، کە بەهیچ جۆرێک کراوە نییەو ئەو دەسەڵاتە لەخەڵکەوە نەهاتووە، بەڵکو شێوەیەکی حوکمی سەپێندراوە. هەروەها لەبری ئەوەی هاوڵاتیانی بپارێزێت کۆنتڕۆڵی تەواوی توێژو جومگەکانی کۆمەڵگا دەکات و ئازادیە تاکەکەسییەکان و ئازادی ڕادەربڕین و چالاکیە سیاسییەکان و مافەکانی مرۆڤ ژێر پێ دەخات. ئیتر پێشناوی ڕژێم ناونیشانی ناسینەوەی قێزەونترین و دیکتاتۆریترین شێوەکانی حوکمە لەجیهاندا. بەنمونە ڕژێمی سیاسی لەوێنەی ڕژێمی: نازییەکان، ڕژێمی کۆریای باکور، ڕژێمی سوریا، ڕژێمی قەزافی، ڕژێمی ئێران، ڕژێمی ستالین، کۆماری کۆنگۆ، کۆماری میانمار، تاڵیبان و سۆماڵیا.

ئەگەرچی ئایدۆلۆژیای هەریەکێک لەم ڕژێمانە لەویتر جیاوازە. وە هەندێکیان دەوڵەتی ئاینیین. هەندێکیان سەرمایەدارین و هەندێکیشیان قەومین، بەڵام لەیەک خاڵدا هەموویان یەکدەگرنەوە خاڵی هاوبەشی هەموویان، دیکتاتۆری، کۆنتڕۆڵی کۆمەڵگا، نەبوونی ئازادی و مافەکانی مرۆڤ و چەوساندنەوەی خەڵکە. بۆیە بەڕای من دەسەڵاتی کوردی لەهیچ کامێک لەم ڕژێمانە مرۆڤدۆستترو میانڕەوتر نییەو بگرە لەهەندێک حاڵەتدا لەزۆرێک لەم ڕژێمانە دیکتاتۆرترو مرۆڤکوژترە. بۆیە بۆئەوەی زوڵم لە مێژوو و لەداهاتووی نەوەکانمان نەکەین ئەوا پێویستە بەڕژێمێکی زاڵم و دیکتاتۆر ناوی بێنین و ڕووی ڕاستەقینەی نیشانی دونیا بدەین و لەسەر لاپەڕەکانی مێژوو وەکو خۆی بینوسینەوە.

دەسەڵاتدارانی کوردی لەباکوری عێراق، خۆیان بەهەرێمێکی ئەتۆنۆمی خاوەن نیمچە سەربەخۆیی و سیستەمێکی حوکمڕانییەکی دیموکڕاسی وەسف دەکەن. ئەوان پێیان وایە مادام هەڵبژاردن و پەڕلەمان هەیەو

هاوڵاتیان خۆیان ڕاستوخۆ بەژدارن لەدەستنیشانکردنی دەسەڵاتداران ئەوا دیموکراسی لای ئەوان هەر ئەمەندەیەو بەس. بەڵام لەڕاستیدا کورد ماوەی ٣١ ساڵە خۆی حوکمی خۆی دەکات، بەڵام هەتا ئێستا هیچ هەڵبژاردنێکی بێگەردو بێ گزی نەبووە. ئەوەی کە چوار ساڵ جارێک دەکرێت تەنها بەچاوبەستنی کۆمەڵگای نێونەتەوەییە، ئەگینا هەڵبژاردنەکان بەساختەو فێڵ تێدەپەڕێندرێن و پێشوەختە حیز+بەکان تەواوی کورسییەکانی پەرلەمان و دەسەڵاتەکانیان دەستنیشان کردووە. سەبارەت بەمافەکانی مرۆڤ، ئازادی ڕادەربڕین، ئازادی ڕۆژنامەنوسان و دەرفەت دان بەهێزی معاڕەزە، ئەوا ڕژێمی کوردی بەهەموو هێزیەوە ئەمانەی سەرکوتکردووەو هەموو ساڵێکیش ڕێکخراوی نەتەوەیەکگرتووەکان لەڕاپۆرتی ساڵانەی خۆیدا دەسەڵاتدارانی ڕژێمی کوردی لە باکوری عێراق تاوانبار دەکات بە سەدان پێشێلکاری مافەکانی مرۆڤ و ئازادی ڕادەربڕین و گرتن و ڕفاندن و کوشتنی ڕۆژنامەنوسان. بەڵام ڕژێمی کوردی نە شەرم دەکات و نە سڵ دەکاتەوە لەڕاپۆرتە نێودەوڵەتییەکانیش، بەئاگا لەوەی ئەوە هەتا سەر بەردەوام نابێت و لەداهاتووی دوورو نزیکدا ئەگەری سزای ئابووری و سیاسیی و تەنانەت سەربازیشی بەدواوەیە لەلایەن کۆمەڵگای نێودەوڵەتییەوە. ساڵی پار هەموومان بینیمان کاتێک لەکۆنفرانسێکی گەورەدا کە زۆرینەی دەسەڵاتدارانی ڕژێمی کوردی لەوێ ئامادەبوون، جینین پلاسخارت نوێنەری نەتەوە یەکگرتووەکان لەعێراق کەبەژنێکی ڕاشکاوناسراوە، بەڕوونی بەدەسەڵاتدارانی ڕژێمی کوردی وت: ڕاستە کوردەکان قوربانی زۆریان داوە هەتاکو ئەم هەرێمە نیمچە سەربەخۆییەیان بونیاد ناوە، بەڵام ئەوە بەو مانایە نییە کە ئەمە لەوەزیاتر قبوڵی بکەین کە دەسەڵاتدارانی ئەم هەرێمە بەردەوام بن لە پێشێلکارییەکانی مافەکانی مرۆڤ و بەرتەسککردنەوەی ئازادییەکان و گوشارخستنە سەر ڕۆژنامەنووسان. وتی ئەزانم قسەکانم بەدڵی ئێوەی بەرپرس نییە، بەڵام بیرتان دەخەمەوەو با ئەمەش وەکو ئینزارێکی جددی بێت بۆتان، کە وامەزانن ئەزمونی هەرێمی کوردستان بەجۆرێ وەکو خۆی دەمێنێتەوەو هەتاسەر ئێمە دەتانپارێزین و ئەوەش حوکمێکی نادیموکراسی دەکەن و هاوڵاتیانی خۆتان برسی دەکەن و دەیان چەوسێننەوە.. لەو کۆنفرانسەدا نێچیرڤان بارزانی سەرۆکی هەرێم و مەسرور بارزانی سەرۆکوەزیرانی هەرێم و دەیان سەرکردەیتری کوردی لەوێبوون. بەڵام هیچکامیان نەقەیان لێوە ناهات و هەستکردن بەتاوان ملی پێ نەوی کردن. ڕژێمی کوردی زۆر باش سەرکەوتوبووە لەقەناعەت پێکردنی بەشێکی هاوڵاتیانی کوردی بەوەی ڕازیبن بەوەی دەگوزەرێت، بەشێکیشی بەزەبری پارەو موچەی نایاسایی دەمکوت کردووەو بەشێکی خەڵکیشی بەترسو تۆقاندن بێدەنگ کردووە. بەڵام

ئەوان ناتوانن خۆڵ بکەنەوە چاوی کۆمەڵگای نێونەتەوەیی و نەدەشتوانن بەترسو زەبری پارە بێدەنگیان بکەن. بۆیە کۆمەڵگای کوردی پێویستی بەهۆشیار کردنەوەیەکی گشتگیرو خێرا هەیە، بۆئەوەی ڕەش و سپی لەیەکتر جیابکەنەوە. چونکە خەڵکانێکی زۆر پێیانوایە ئەوانەی پێش ساڵی ١٩٩١ لەشاخ بوون و چەکیان هەڵگرتبوو لەدژی سەددام، ئەوا هەرئەوان مافی ئەوەیان هەیە لەسەر دەسەڵاتبن و ئەوان خاوەندارێتی کوردستان دەکەن. بەڵام بەڕاستی بەشێکی خەڵکی وشیارو خاوەن هەستی شۆڕشگێڕی دونیا بەچاوێکیتر دەبینن و ئێمەومانان ناتوانین هەزمی ئەوە بکەین، کە بێدەنگ بین لەئاستی هەزاران گەندەڵی و تاوان و پێشێلکاریەکانی مافەکانی مرۆڤ و دزینی هەموو سەروەت و سامانی گشتی لەژێر زەوی و سەر زەوی.

ئێمە ناخەڵەتێین بەکۆمەڵێک دروشمی بریقەداری ڕژێمی دیکتاتۆری کوردی. ئە خۆ ئەگەر بەناوو دروشمبێ هەردوک حیزبی حوکمڕان خاوەنی جوانترین مانای پاشناوی حیزبەکانیان. بۆنمونە یەکێتی نیشتیمانی کوردستان، پاشناوی نیشتیمانیی، دروشمێکی زۆر جوانە، بەڵام لەڕاستیدا یەکێتی هەموو شتێکی قۆزەونە، بەس نیشتیمانیی نییە. یاخود پارتی دیموکراتی کوردستان، ئە دیموکراتی ناوەڕۆکێکی هەیە لەگەڵ ناوەڕۆک و چالاکیەکانی پارتی ئەرزو ئاسمانی فەرقە. ئاخر ئێمەمانان بەهەڵبژاردنێکی ساختەو دروشمەکانی دیموکراسی ناخەڵەتێین، زۆرێک لە ڕژێمە دیکتاتۆرەکانی دونیا هەڵبژاردن وەکو ماکیاجێک بەکاردێنن بۆ جوانکردنی ڕوخساری دەسەڵاتەکەیان.

لەڕاستیدا گرنگ نییە لەچی بەرگێکدایەو چی دروشمێک دەڵێتەوەو چی پاشناوێکی بەخۆیەوە لکاندووە. گرنگ ئەوەیە بەکردار چی دەکات، ئە خۆ سەددام حوسەین هەموو دونیا پێیان دەوت دیکتاتۆرەو کوردەکان و شیعەکان دەچەوسێنێتەوە، بەڵام لەڕاستیدا سەددام حوسەین ئەگەر دیکتاتۆریش بوبێت، زۆر دیکتاتۆرێکی جوان بوو. چونکە ئەو خەڵکانەی لەژێر حوکمی ئەودا دەژیان ژیانێکی ساهانەیان هەبوو وە ژیان و کەرامەتیان پارێزراوبوو وە هەموو جۆرە خەدەماتێک و پێداویستیەکانی ژیان بەردەست بوو، کەسیش نەیدەتوانی بتچەوسێنێتەوە، تەنها بەمەرجێک کە تەداخولی سیاسەتت نەکردبایەو دژی سەددام حوسیین چالاکی سیاسیی و عەسکەریت نەکردایە. هەروەها بەڵێ ڕاستە سەددام حوسەین خەڵکی دەکوشت و دەیچەوساندنەوە، بەڵام تەنها ئەو خەڵکانە کە دژی خۆی دەوەستانەوە. بەڵام هەموو میللەتی برسی نەدەکردو هەمووانی نەدەچەوساندەوە. سەددام تەنها ئەو موخەریبانەی دەکوشتن کە بەناوی پێشمەرگە لەشاخ بوون و بەفیکری ئیمپریالیزمی ئەمریکا چەکیان هەڵگرتبوو لەدژی سەددام. هەروەها لەخواروی عێراقیش سەددام ئەو شیعانەی دەگرت و سەرکوتی دەکردن، کە

لەلایەن ئێرانی دەوڵەتی مەزهەبیی شیعەوە قوڕمیشکرابوون و هاندەدران لە دژی سەددام. بۆیە دیکتاتۆرە جوانەکە ئەوانەی بەدەنگ دەکرد کە لەپێناو بەرژەوەندی وڵاتانی نەیاردا هەوڵی تێکدانی عێڕاق دەدەن، بەڵام نەک هاوڵاتیانی خۆی نەدەچەوساندەوە، بەڵکو وەکو باوکێکی دڵسۆز تەواوی هاوڵاتیانی عێڕاقی دەپاراست و ڕێگەی نەدەدا نە هیچ کەسێک برسی بێت، نە هیچ کەسێک زوڵمی لێبکرێت. یانی گشتاندنی نەدەکرد، بەڵام ڕژێمی ئێستای کوردی ڕێک بەپێچەوانەی سەددام هەموو میللەت بەیەکەوە برسی دەکات و دەیچەوسێنێتەوەو سەروەتەکەی بەخۆی دەبات و دەدزێت و ماف و ئازادی هەمووان پێشێل دەکات، تەنها ئەو نوخبەو دارودەستەیە نەبێت کە وەکو پەرژین بەدەوری خۆیدا وەکو سەگ نانیان دەداتێ و ئەوانیش ڕژێمەکە دەپارێزن..

ڕژێمی سیاسی کوردی لەسەرەتاوە نەیتوانیوە وەکو دەسەڵاتێکی مەدەرن نموزەجێکی جوانی حوکمڕانیەکی دیموکڕاسیانە نیشانی جیهان بدات و لەهەموو ئاستەکاندا شکستی هێناوەو قەیرانی فیکری و ئەخلاقی قووڵی هەیە، تاکو ئەو چرکەساتەش نەیتوانیوە کولتووری ڕژێمی دیکتاتۆریەت تێپەڕێنێت، سیستەم و موئەسەسات دروست بکات، ئازادی فەراهەم بکات و مافەکانی هاوڵاتیان بپارێزێت، گەندەڵی نەهێڵێت و یاسا سەروەر بێت… ڕژێمی دەسەڵاتی یەکێتی و پارتی نەك هەر ئەم بەهایانەی لەکۆمەڵگەدا جێگیر نەکردووە، بەڵکو ئەم ڕژێمە لە نائاگایی و ناهۆشیاریەکی تەواودان بەرامبەر بەوەزیفەکانی زانستی سیاسی و حوکمی مەدەرن. ڕژێمی سەرکوتکەری دوو خێزانی حوکمڕان، کۆمەڵگەی کوردیان ئیفلیج کردو ئەم مۆدێلە ناشیرینەی ڕژێمی ستەمکاری و دیکتاتۆریان بەرهەمهێنا. لەجیاتی چەسپاندنی بنەما مەدەنی و دیموکراسیەکان هاتن و بنەما خێڵەکیەکانیان چەسپاندو حوکمی چەتەیی و بنەماڵەییان دامەزراند.. گەندەڵی و نادادپەروەری و کوشتن و تیرۆری سیاسی، یەکێکە لە سیما دیارەکانی هەر سیستەمێکی سیاسی دیکتاتۆرەکان.

هەموو دەسەڵاتێکی وەحشیگەر بۆ مانەوەو درێژەدان بە تەمەنی خۆی بەم فۆڕمە لە زەبروزەنگ و توندوتیژی ئیش دەکات. ڕژێمی کوردیش هەموو تایبەتمەندیەکانی کولتووری تۆتالیتاریزم و دیکتاتۆری تێدایە. ڕژێمی دەسەڵاتی ستەمکارو دیکتاتۆری لەو حەقیقەت دەترسێت، کە وەکو قومبەلەیەکی بێدەنگ لەژێر کورسی ئەواندا خەوتووە کە کۆمەڵگا یەو زوو یان درەنگ کۆمەڵگا بێدەنگی دەشکێنێت و بۆمبی ژێر ئەم ڕژێمە دەتەقێتەوەو حوکمی دیکتاتۆرانەی ئەم دوو بنەماڵەیە

کـۆتایی دێت. بۆیە یەکێتی و پارتی هەمیشە بەسەدان ماسکی ساختە بەچەندەها ڕێگای نائەخلاقی بەکاردێنن بۆئەوەی ناشیرینیەکانی خۆیان داپۆشن و ڕێبگرن لەتەقینەوەی کۆمەڵگا. بۆئەم مەبەستەش ڕێگەی کوشتن، تۆقاندن، تیرۆری نهێنی، لێدان و سوکایەتی پێکردن، بەکاردێنن بۆ سەرکوتکردنی دەنگە ناڕازییەکان و ئەوانەی ئیش لەسەر کەشفکردنی حەقیقەتەکانی ئەم ڕژێمە دیکتاتۆرەی کوردی دەکەن. لێرەشدا ڕۆژنامەنوسان، چالاکانی مەدەنی و ڕەخنەگرانی سیاسی گەورەترین قوربانین. ڕژێمی خوێنڕێژی یەکێتی و پارتی لەڕێگەی کۆنتڕۆڵکردنی ئابووری، فەزای ڕاگەیاندن، هێزی چەکدارو دەزگا هەواڵگریەکان هەموو جومگەکانی کۆمەڵگەیان کۆنتڕۆڵ کردووەو بەمجۆرەش درێژە بەمانەوەی دەسەڵاتی خۆی دەدات…

پەروەردەکردنی منداڵەکانمان بە خۆشەویستی بۆ کوردستان.. رەزا شوان

کوردستان لە ئەوپەڕی باکووریەوە بۆ ئەوپەڕی باشووری، لە ئەوپەڕی رۆژهەڵاتیەوە بۆ ئەوپەڕی رۆژئاوای، بە زەوی و ئاسمانیەوە، بە شاخ و گرد و دۆڵ و دەشتیەوە، بە ئاو و رووبار و هەوا و سامانیەوە، بە دارستان و باخ و چەم و گوڵ و گوڵزاریەوە، بە دیهات و شارانیەوە.. نیشتمانی پیرۆز و شیرین و جوانی ئێمەی کوردە. جێی هەزاران ساڵەی باب و باپیرانمانە لێرە ژیان و لێرە مردن، لێرە دەژین و لێرە دەمرین.

کوردستان ماڵی گەورەی هەموومانە. دایک و باوکمانە، خوشک و برامانە. کەس و کارمانە. کوردستان سۆما و گ□□ن□کانی چاوەکانمانە. هەناسە و د□□ و دەروونمانە. کۆردستان گروپی خوێمانە. کوردستان مێژوو و جوگرافیا و ناسنامەمانە. رابردوو و ئەمڕۆ و داهاتوومانە. کوردستان هەموو شتێکمانە. سۆز و خۆشەویستیمان بۆ کوردستان بێ سنوورە و لە قووڵایی دەروونمانە. کوردستان. بۆیە ناوی کوردستان، جوانترین وشەیە لە لامان، بۆتە ویردی شیرینی هەمیشەی سەر زارمان. بوون و

ژیانمان، بەبێ کوردستان هیچ واتایەکی نییە.

کوردستان گەر تۆ نەبی تەیرێکم بێ ئاسمان
بە ناوی تۆی پیرۆز سەربەندم لەناو جیهان

خۆشەویستیمان بۆ کوردستانی جوانمان، خۆشەویستییەکی رەمەکییە، بە زگماکییە لەگەڵ لەدایکبوونماندا لە دایکبووە. تێکەڵی هەست و ویژدان و خڕۆکە سوورەکانی خوێنمان بووە. هەر وەک ئەوەی بۆماوە بێت و لە دایکان و باوکانمانەوە بۆمان ماوەتەوە.

شاعیری گەورەی گەلەکەمان (عەبدوڵڵا گۆران) دەڵێت:

کوردستان: جێگامی جەی هەزار ساڵەم
پەروەردەی ئەم دۆڵ و سەر لووتکە و یاڵەم
عەشقی تۆ، ئەی دایکی خەم و هاوخوێنم
هەر لە پشتی باوکا چووە خوێنم
ئەشچێتە هەوێنی کوڕ و کوڕەزا
تا تاقە کورد مابێ لە چیای بەرزا

کوردستان زۆری پێ بەخشیوین. پێویستە ئێمەش بە ئەمەکبین و رۆح و گیانمانی پێ ببەخشین. راستە کە ژیان شیرین و بەنرخە، بەڵام کوردستان شیرینتر و بەنرخترە.

(ئەفلاتوون) دەڵێت:"هیچ خۆشەویستییەک، ناگاتە خۆشەویستی نیشتمان"

(بومارشە) ش دەڵێت:" جوانە کە مرۆڤ لە پێناوی نیشتمانەکەیدا بمرێت. بەڵام لەوە جوانتر ئەوەیە کە لە پێناوی ئەم نیشتمانەدا بژیت"

خۆشەویستیمان بۆ کوردستان، تەنیا بە قسەی رووت و بە بەڵێن و دروشمی بریقەدار گوزارشتی لێناکرێت، بەڵکو پێویستە بە دڵسۆزی و بە کاری کرداری و بە خزمەتکردن و هاوبەستەبوونمان بە کوردستان، بە ئامادەبوونمان بۆ بەرخودانی و بەخشینی رۆح و گیانمان لە پێناوی پارستن و بەرگریکردن لە کوردستان، دڵسۆزی و خۆشەویستیمان و ئەمەکداریمان بە کوردستانمان بسەلمێنین.

چۆن خۆشەویستی کوردستانمان لە دەروونی منداڵەکانماندا بڕوێنین؟

پێویستە هەر لە منداڵییەوە، منداڵەکانمان بە خۆشەویستی بە کوردستان، بە دروستی گەش و پەروەردەیان بکەین و رایان بهێنین. چونکە ئەم منداڵانەی ئەمڕۆمان. هیوای داهاتووی کوردستانن. ئەمانن کە دەبن بە کەڵەی تێکۆشەران و شۆڕەسوارانی مەیدانی کوردایەتی و مەردایەتی. منداڵانی ئەمڕۆمانن لە سبەینێدا دەبنە سەرکردە و دەسەڵاتدار و بەڕێوەبەر و فەرمانبەر و بڕیاردەر. هەموو کاروبارێکی کوردستان بەڕێوەدەبەن.

لەم پێودانگەوە، پەروەردەکردنی منداڵەکانمان بە خۆشەویستی و

هاوبەستەبوون بە کوردستان ئەرکێکی زۆر هەستیار و چارەنووسسازە. بەڵام پێویسترین و پیرۆزترین ئەرکی ئەستۆی هەموو لایەکمانە: خێزان، قوتابخانە، مامۆستایان، نووسەران و شاعیران، هونەرمەندان، کۆمەڵگا، میدیا و راگەیاندنەکان، رێکخراوەکانی منداڵان، هەر خەمخۆر و هیواخوازێکی داهاتوویەکی گەشتر و شیاوتر بۆ کورد و کوردستان.

بێگومان بەرزترین و گرنگترین و پیرۆزترین ئامانجی پەروەردەکردن و فێرکردن و ئامادەکردن و راهێنانی و ئاراستەکردنی منداڵەکانمان، بۆ ئەمڕۆ و بۆ داهاتوویان، خۆشەویستی و شیرینکردنی هاوبەستەبوونیانە بە کوردستانی نیشتمانمان. ئەم هیوا و ئامانجەش بە شەو و رۆژێک نایەتە دی. پشوودرێژی و هاوکاری هەموو لایەکمانی دەوێت، بە تایبەتیش هاوکاری لە نێوان خێزان و قوتابخانەدا، چونکە ئەم دوو لایەنە پشکی شێری ئەرک و بەرپرسیارێتییان لە پەروەردەکردنی منداڵەکانمان هەیە. قوتابخانە تەواوکەری پەروەردەی ماڵەوەیە و دەتوانێت زیاتر و دروستر گەشە بە پەروەردەکردنی منداڵەکانمان بدات. زیاتریش خۆشەویستی و هاوبەستەبوون بە کوردستان لە هۆش و دەروونی منداڵاکانماندا بڕوێنێت.
گەلێ رێگا و شێوازی جیاواز هەن، کە دەتوانین بە هۆیانەوە سۆز و پەرۆش و هەست و خۆشەویستی و هاوبەستەبوون بە کوردستان لە دەروونی منداڵەکانماندا بڕوێنین و شیرینیان بکەین. بە کورتی و بە چڕي ئەمانە بەشێکن لەو رێگا و شێوازانە:
١ـ هەر لە منداڵییەوە بە شێوازێکی ئاسان و بە پێی تەمەنیان، هەست و خۆشەویستی و هاوبەستەبوون بە کوردستان لە دەروونی منداڵەکانماندا بڕوێنین و شیرین بکەین.
٢ـ رۆشنبیری منداڵان، رۆڵیکی گرنگی لە خوشەویستی و هاوبەستەبوونی منداڵان بە کوردستان هەیە. بە رۆحی دڵسۆزی و ئەمەکداری زاخاوی هۆش و دەروونیان دەدات.
٣ـ بە مێژوو و جوگرافیا و کولتوور و شۆڕشەکانی گەلەکەمان و بە ژیاننامەی سەرکردە و تێکۆشەرە دڵسۆزەکانی گەلەکەمان، لە پیاوان و ژنانمان ئاشنایان بکەین.
٤ـ بە گەشت و گەڕان و ئاشنابوون، بیان بەین بۆ سەیرانگاکان و هاوینەهەوارەکان و شوێنەوارە دێرینەکانمان، پێیان بڵێین ئەم شوێنانە بەشێکن لە کوردستانی نیشتمانمان.
٥ـ نەک هەر مامۆستای وانەی پەروەردەی نیشتمانی، پێویستە مامۆستاکانی وانەکانی کەش (زمانی کوردی، مێژوو، جوگرافیا،

زانیاری، بیرکاری، پەروەردەی هونەری، پەروەردەی وەرزشی) دەتوانن بابەتی وانەکانیان بە خۆشەویستی و هاوبەستەبوون بە کوردستان گرێ بدەن. بە تایبەتیش وانەی کوردی و پەروەردەی هونەری و وەرزشی.

٦ـ سروود و شیعرە نیشتمانییەکانمان لە قوتابخانە بنەڕەتییەکاندا، رۆڵێکی زۆر گرنگ و کاریگەریان هەیە، لە شیرین کردنی خۆشەویستی و هاوبەستەبوونی قوتابیان بە کوردستان. شاعیرانی کۆن و نوێمان، بە تایبەتیش شاعیرانی بواری ئەدەبی منداڵان، بە دەیان سروود و شیعریان دەربارەی جوانی و خۆشەویستی کوردستان نووسیون، پێویستە پەرتووکخانەکانی قوتابخانەکان، بە پەرتووکی شیعری ناسک و شیرینی شاعیرە ناسراوەکانمان دەوڵەمەند بکەن و هانی قوتابییەکانیان بدەن بە خوێندنەوە و لەبەرکردنیان و وتنیان لە کاتی ریزبوون و هەڵکردنی ئاڵای پیرۆزی کوردستانمان.

٧ـ پێویستە هەر لە منداڵییەوە خۆشەویستی و رێزی پێشمەرگەکانی کوردستانمان لە دەروونی منداڵەکانماندا بڕوێنین، کە بە ئەوپەڕی قارەمانێتی و گیانبەخشینەوە بەرگری لە سنوورەکانی خاکی پیرۆزی کوردستانمان دەکەن و بەرپەرچی هێڕشەکانی نەیاران و داگیرکەرانی کوردستان دەدەنەوە. بە جوانیشی دەزانین گەر پێشمەرگە بانگی قوتابخانە بنەڕەتییەکان بکرێن، تا باسی بەرگری لە کوردستان بۆ منداڵەکانمان بکەن.

٨ـ پاراستنی ناوبانگی کوردستان، لە کوردستان و لە وڵاتانی هەندەران و لە بەردەم گەلانی تردا. پێویستە منداڵەکانمان وا فێربکەین، کە لە کەس قبووڵ نەکەن، گاڵتە بە گەلی کوردمان بکەن و بە ناشیرینی ناوی کوردستانی نیشتمانمان بهێنن.

٩ـ پێویستە منداڵەکانمان، لە کوردستان و لە هەندەراندا، لە بۆنە کوردستانییەکاندا، بەشداریان پێبکەین، وەک: جەژنی نەورۆز، یادی ڕۆژی هەڵکردنی ئاڵای کوردستان، رۆژی شەهیدانی کوردستان، رۆژی دامەزراندنی کۆماری کوردستان، یادی کیمیابارانی هەڵەبجە، رۆژی ئەنفالی بەدناو، یادی راپەڕینی باشووری کوردستان، یادی ساڵڕۆژی رزگارکردنی شاری کۆبانی پاڵەوان. یا هەر بۆنەیەکی تری کوردستان.

ئاڵای کوردستانمان بدەین بە دەستیانەوە، یا ئاڵای بچووک بە بەرۆکیانەوە هەڵواسین، یا لەسەر رومەتەکانیان بە بۆیەی تایبەتی وێنەی ئاڵای کوردستان بکێشین، جوانتریشە گەر بەتو جلی کوردییان لەبەربکەین. بەشداریکردنی منداڵەکانمان لەم بۆنانەدا، خۆشەویستی و هەستی هاوبەستەبوونیان بە کوردستان شیرینتر و بەهێزتر دەکەن.

١٠ـ گرنگیدانێکی زیاتر بە ڕێوڕەسمی ڕۆژانی هەڵکردنی ئاڵای کوردستان لە قوتابخانەکاندا، کە بە فەرمی ڕۆژانی پێنج شەمەی هەموو هەفتەیەک دیاری کراوە، پێویستە لە کاتی هەڵکردنی ئاڵاکەماندا، مامۆستاکان و قوتابییەکان، بە ئەوپەڕی ڕێز و شکۆدارییەوە ڕابوەستن و دەستی ڕاستیان بخەنە سەر دڵیان و پێکەوە سروودی ئەی ڕەقیب بچڕن. ئاڵاکەمان سیمبولی کوردستانە و مایەی سەربەرزی و شانازیمانە.

١١ـ دایکان و باوکان و مامۆستاکان، دەتوانن ئەو چیرۆکە کوردییانە بە منداڵانی کوردمان بخوێننەوە یا بگێڕنەوە، کە بە منداڵانی کوردمان نووسراون، خۆشەویستی و هاوبەستەبوون لە هۆش و خەیاڵ و دەروونی منداڵانی کوردمان شیرینتر دەکەن.

١٢ـ هاندانی منداڵەکانمان بۆ دەرخستنی بەهرە و تواناکانیان. بە ئازادی گوزارشت لە ناخی دەروونیان بکەن. بە شیعر و چیرۆک و پەخشان، یا بە وێنەکێشان، دەتوانن سۆز و هەست و ڕۆحی خۆشەویستی و هاوبەستەبوونیان بە کوردستان دەرببڕن.

١٣ـ پێویستە منداڵەکانمان بەو ڕۆحییەتە پاکە پەروەردە و ڕێنمایی بکەین، کە هەمیشە بەرژەوەندییە گشتییەکانی کوردستان، لە بەرژەوەندییە تایبەتییەکانی خۆیان بە پێویستر و لە پێشتر بزانن. ئەمەش گوزاشتە لە دڵسۆزی و خۆشەویستییان بە کوردستانمان.

١٤ـ پێویستە دایکان و باوکان و مامۆستاکان، پێشەنگ و نموونەی باشبن لە دڵسۆزی و خۆشەویستی و هاوبەستەبوونیان بە کوردستان. تا منداڵەکانیان و قوتابییەکانیان چاویان لێبکەن. چونکە منداڵان زیاتر چاولێکەرین لەوەی کە گوێ لە قسە بگرن.

١٥ـ منداڵەکانمان و قوتابییەکانمان هانبدەین، بۆ خوێندن و کۆششکردنی زیاتر، چونکە دەرچوون و پێشکەوتن و سەرکەوتنیان لە قوتابخانەدا و گەیشتنتان بە پلە و پێگە و بە داهاتوویەکی باش. دەتوانن خزمەتی کوردستانی نیشتمانی شیرینمان بکەن. ئەمەش بەشێکە لە دڵسۆزی و خۆشەویستییان بە داهاتوویەکی گەشتر بە کورد و کوردستان.

١٦ـ پێویستە لە منداڵییەوە منداڵەکانمان، بە ژینگەپارێزی و ژینگەپاکی کوردستان پەروەردەیان بکەین. تا بزانن کە کوردستانێکی پاک و جوان، هەمایەی کوردی پاکیخواز.

١٨ـ پەروەردەکردنی منداڵەکانمان بە هەست و ڕۆحی خۆشەویستی خوشک و برایەتی و خۆزانینیان بە هاونەتەوەیی کورد و بە هاوکوردستانی. هاوبەستەبوونیان بە کورد و کوردستان شیرینتر دەکات، هەیەکی گرنگە بە هەستکردنیان بە هاوسۆزی و هاوکاری هاوچارەنووسی و بە

بەهێزبوونی پەیوەندی خوشک و برایەتی و هاونەتەوەییان.
پەروەردەکردنی منداڵەکانمان بەم ئاراستە دروستە، بەرپرسیارەتییەکی پێویست و گرنگە، لە ئەستۆی خێزان و قوتابخانە و کۆمەڵگە و نووسەران و هەر هەموو لایەکمانە.

١٩ـ پێویستە زمانی شیرینی کوریمان لای منداڵەکانمان شیرینتر بکەین، چونکە زمانی کوردی گرنگترین کۆڵەکەیە لە کۆڵەکە گرنگەکانی نەتەوەییمان. هۆی لە یەک تێگەیشتنمانە. کوردی زمانی فەرمی گوزارشتکردن و خوێندنەوە و نووسینمانە.
٢٠ـ پێویستە فێری منداڵەکانمان بکەین، کە رێز لە یاساکانی کوردستان و قوتابخانە و لە داب و نەریتە جوانەکانی کوردەواریمان و لە بەها پیرۆزەکانی گەلەکەمان بگرن. ئەمەش بەشێکە لە دڵسۆزی و رێز و خۆشەویستییان بۆ کوردستانمان.
٢١ـ گۆڤارەکانی منداڵان و کەناڵە تەلەفزیۆنییە تایبەتییەکانی منداڵان، رۆڵیان هەیە لە شیرینترکردن و قووڵترکردنی خۆشەویستی و هەستی نەتەوەیی و هاوبەستەبوون بە کوردستان. بە داخەوە کە داڕشتن و ئامادەکردنی بەرنامە و پرۆگرامەکانی کەناڵەکانی منداڵان، لاوازن و وەکو پێویست نین. زۆربەی کارمەندەکانیان، نابەڵەدن لە بواری پەروەردە و ئەدەب و هونەری منداڵان و لە هیوا و خواست و ئارەزووەکانیان. زۆر بابەتی لاواز و سەقەت پێشکەش دەکەن. پێویستە ئەم کەناڵانە کۆنترۆڵ بکرێن و بە کەسانێکی شارەزای بواری پەروەرە و ئەدەب و جیهانی منداڵان بیان سپێرن.
٢٢ـ ئەو شانۆ و ئۆپەرێت و نواندنانەی کە بە تایبەتی بۆ منداڵان نووسراون و جەخت لەسەر خۆشەویستی بۆ کوردستانمان دەکەن، منداڵان خۆشیان رۆڵە سەرەکییەکانی تێیاندا دەبینن، هۆکارێکی گرنگن بۆ شیرینکردنی خۆشەویستی و هاوبەستەبوونی منداڵەکانمان بە کوردستانمان. سەرەڕای ئەوەش چێژ و خۆشیان پێ دەبەخشن.
٢٣ـ پێویستە منداڵان لە ململانی و مشتومڕ و هاوبەستەبوون بە حیزبەکان دووربەن. رەوا نییە لە جیاتی هاوبەستەبوونیان بە کوردستان، بە هاوبەستەبوون بە حیزب گۆش و پەروەردەیان ببکرێن. لە منداڵییەوە بە ئایدولۆژیای حیزبی هۆشیان تێک بدەن. زۆر بە داخەوە کە زۆربەی حیزبەکانی باشووری کوردستان، بێتاوانی و دڵپاکی و ساوێلکەیی و خۆشبەوایی منداڵانی کوردیان قوستوونەتە و ریکلامیان پێ دەکەن و لە خۆپێشانەکان و لە هەڵبژاردنەکاندا، بە مەبەستی خۆیان بە کاریان دەهێنن. ئەمانەش تاوانن و دژی مافەکانی منداڵان و پرەنسیپە رەوشتییەکانن.

ئەمانە و چەندین رێگا و شێوازی تر هەن. بۆ رواندن و شیرینترکردنی دڵسۆزی و هەست و خۆشەویستی و هاوبەستەبوونی منداڵەکانمان بۆ کوردستانی نیشتمانی شیرین و جوانمان. بۆ شانازی کردنی منداڵەکانمان بەوەی کە رۆڵەی کوردن و کوردستان نیشتمانی پیرۆزیانە.
رەزا شوان/ نەرویج

رازەکانی ئەوین و هەناسەکانی دەریا.. رازی شەشەم.. تێکست: ستیڤان شەمزینی

ئەگەر ئەخوازیت عاشق بیت
وەرە زمانێکی تر
بۆ خۆشەویستی بدۆزینەوە
زیندانەکانی عەقڵ
پڕ بکەین لە حیکمەتی فڕین
بە رێنووسێکی تر
خەونی ئازادیی بنووسینەوە
بە رێزمانی عاتیفە،
روانین بخەینە رستەوە
ئەگەر ئەخوازیت عاشق بیت
وەرە هەوا لە هەناسەکانی فیراق پاک بکەینەوە
بەلەمەکانی حەز
بە دەریای لەشدا بئاژوین
بە نێو هەورە رەشەکانی کولتووردا رەت بین
بە سەوزیی بەهار،
پایزی خەواڵو بهێنینە سەما

من تەنها ئەوەم ئەوێت
ژەنگاوی تەنهاییم لە چەمی بزە بشۆمەوە

گۆزە بە تاڵەکانم پڕ بکەم لە شەرابی نیگا
چاوە تامەزرۆکانم پڕ بکەم لە کلی عەشق
داڵغە وێڵەکانم بمگەیەنن بە خەونی ئەوین
من تەنها ئەوەم ئەوێت
بە کەشتی ماچ، سەفەر بکەم بۆ
ئۆقیانووسی دڵنیایی شۆخەژنێک
بە باڵی فریشتەیەک بفڕم بەرەو
باوەشی قەسیدەیەکی بۆنخۆش
بە قاچی شیعرەوە هەنگاو بنێم بەرەو
ماڵی کۆترەکانی غوربەت
بە دەستی عەشقەوە، سڵاو
لە دارستانە زەردھەڵگەڕاوەکانی سەفەر بکەم

هەمیشە دێم
بە کەژاوەی شیعر
بەرەو زەماوەندی عەشقت دێم
بە کانییەک سەرا بەوە
بەرەو دەریای رازەکانت دێم
بە جەستەی شەکەتەوە
بەرەو خاچی ئەوینت دێم
بەسەر پشتی ئەسپی خەیاڵەوە
رووەو واقیعت دێم
هەمیشە دەمێنمەوە
تا خانەقای چاوە شەپۆلاوییەکانت هەبن
وەک سۆفییەکی بێ چارە دەمێنمەوە
تا شاری دڵم پڕ بێت لە پەپولەی نازت
وەک ئەستێرەی چارەنووست دەمێنمەوە
تا سێرگی ئاگرینی ئەوینت ه□ بێت
بەسەر تەنافی ئەڵماسیی دڵتەوە دەمێنمەوە
تا تۆ ڤینۆس بیت، لە نوێژی عەشقدا
بە کڕنووشەوە لە بەردەمتدا دەمێنمەوە

باڵندەیەکی غەمبارم
چەقۆی غەم، زمانی شیعری بڕیم،

بەڵام فرمێسکەکانم هاواریان کرد
ئەی باڵندە باڵ ڕەنگاوڕەنگەکە
بە قەد زامی ئەم دوورییە و
هێندەی مەمە رووخۆشەکانی غوربەت
خۆشم ئەوێی
باڵندەیەکی غەمبارم
هەرچی خوێن هەیە،
لە شیعرم دەچۆڕێ
خوێنی سوور وەک خوێنی
ئەو خەونانەی بە مەلۆتکەیی سەربڕان
خوێنی سەوز وەک خوێنی
ئەو باخچانەی بە هەرزەکاریی خنکێنران
خوێنی پەمەیی وەک خوێنی خۆم
کە بە وتنی “خۆشم ئەوێی”
کەوتە مەوجدان

بێدەنگیم لە دەتا ئەزرینگێتەوە
من کاتێک بێدەنگم، هەر ئەو کاتە
شیعرێکی پڕ لە ناڵە ئەنووسم
کە وەک بۆمبێکی ئەتۆمی بە بێدەنگی
لە دەتا ئەتەقێتەوە
منیش بە شیعرێکی تر
ئاسەواری ئەو تەقینەوە ئەنووسمەوە
ونبوونم لە رۆحتدا ئەدرەوشێتەوە
من کاتێک ون دەبم، هەر ئەو کاتە
لە سەفەردام بەرەو هێلانەی
ئەو پاسارییانەی لە خەیاڵمدا نیشتەجێن
کە شەوانی کشوماتت پڕ دەکەن
لە جریوە جریوی یاخیبوون
منیش بە ونبوونێکی تر
داستانی ئەو سەفەرە ئەنووسمەوە

دەشکان چۆن ئەنوسرێتەوە؟
گۆزەی شکاو چۆن ئەبێتەوە

بەو گۆزە لێوڕێژە دڵخۆشەی
بەر لە شکان ئاوی لە باوەش ئەگرت و
چاوی لە کانیاوێکی شەرمن دائەگرت
دڵشکان چۆن ئەنوسرێتەوە؟
چرا شکاوەکان چۆن ئەبنەوە
بەو کانگا رووناکە نورپرژێنانەی
بەر لە شکان کۆڵانە نوتەکەکانی شەو و
تاریکی ئاسمانیان ئەدایە بەر تیشک و
لەگەڵ کازیوەدا چاویان ئەچووە خەو

وەک رەشەبا مەبە
کە بە خێرایی دێت و تێد□ پەڕێت،
لە هیچ شوێنێکیش نیشتەجێ نا بێت،
بەڵام دوای خۆی پریاسکەی خەون
هەڵدەڕژێت و شلۆقی جێدەهێڵێت
وەک خۆر بە، کە شەوان
لە پشتی تاریکییەوە
خۆی حەشار ئەدا و
سپێدان بە زەردەخەنەوە دێتەوە
وەک سەفەر مەبە
کە رسی هەموو ئارامییەک
ئەکا تەوە بە خوری و
نیشتمان لە خۆی زویر ئەکات
لە کۆتاییشدا
دڵی هەرچی خەیاڵە ئەیشکێنێت
وەک باخ بە، پڕ بە لە گوڵ و درەخت
سڵاوی باران بسەنەوە و
بین بنێ بە جۆگەوە
تا لەنێو سینگتدا
گوڵە یاس شین ببن□ت